

SLEUTEL TOT DE OPENBARING

Of

Verhandeling over de opkomst en de val van het Pausdom
In zich behelzende
Voorzegging aangaande de omwentelingen in Frankrijk
Het lot van deszelfs koning
Het verval van de Pauselijke macht
Tevens met de lotgevallen van de omliggende volken
De ondergang van het Mohammedanisme
De bekering der Joden
De herstelling en voleinding aller dingen, enz.

Uitgegeven in het begin van het jaar 1701

Door

ROBERT FLEMING

PREDIKANT TE LONDEN

Uit het Engels vertaald

Uitgegeven te Amsterdam bij
Johannes Allart
1794

Uit het voorbericht van de vertaler

De schrijver van dit stukje was eertijds predikant van de Engelse kerk te Leiden. Vandaar werd hij, 30 januari 1695, beroepen tot leraar in de Schotse Gemeente te Rotterdam. Vanhier vertrok hij in grasmaand van het jaar 1698 naar Londen, waar hij in het begin van deze eeuw overleden is.

De verhandeling welke thans de Nederlandse lezer wordt aangeboden is in het oorspronkelijke gedagtekend: *Londen, den 1ste januari 1701, zijnde de eerste dag van het jaar en tevens van een nieuwe eeuw.*

Ze werd door de vermaarde Fleming uitgegeven in de vorm van een buitengewone redevoering, tegelijk met drie andere over verschillende onderwerpen, enz. enz.

- 0 -

Robert Fleming was de zoon van Robert Fleming Sr. die als Covenanter gevangen gezeten had in de beruchte Tolbooth gevangenis. Toen hij vrij kwam vertrok hij – als weduwnaar – met zijn kinderen naar Rotterdam. Hij diende daar de Schotse Kerk en onderhield nauwe contacten met Koning Willem III. Hij overleed in 1694.

Zijn zoon Robert diende de Engelse Presbyteriaanse kerk te Leiden vanaf 1692-1694/95. Door tussenkomst van Stadhouders / Koning Willem III werd Fleming Jr. te Londen beroepen. Hij overleed daar in 1716.

Dr. A. Comrie heeft van Fleming, - wellicht van de vader, - geschreven in de "Eigenschappen des Geloofs": *"Ik zal nu geen voorbeelden bijbrengen uit het zeer kostbaar boekje van Robert Fleming, één der waardigste leraars die ooit de Schotse kerk te Rotterdam gehad heeft."*

Deze uitgave van de Gihonbron is in de tegenwoordige spelling gezet. Ze geeft alleen het eerste en voornaamste deel weer. Het tweede gedeelte zijn opmerkingen van Fleming, die thans minder relevant zijn.

Zoveel mogelijk is gebruik gemaakt van een uitgave van 1965 van Stichting "Uitzicht". Deze uitgave werd gedrukt naar de onveranderde herdruk van 1929 en van de tweede Engelse editie van 1848.

DE OPKOMST EN VAL VAN HET PAUSDOM

Aan al mijn trouwe en goede vrienden overal; maar meer bijzonder aan de waarde heren en anderen die de kerk vormen aan welke ik nu als Evangeliedienaar verbonden ben.

Een aandachtige beschouwing der lotgevallen van Christus' Kerk, tot hier toe en enige bedaarde vergelijking met hetgeen de gewijde Schriften en bijzonder in de Openbaring van Johannes voorspeld is – waarvan de vervulling zich ten dele in de geschiedenis van 17 eeuwen zo kennelijk vertoont – wekte in mij de lust op om mijn gedachten bot te vieren in de donkere toekomst; en enige gissingen gegrond op het Woord der voorzegging, zoals het mij toeschijnt te moeten verstaan worden, in geschrift te stellen.

De dringende verzoeken van mijn geliefde vrienden zowel van de Engelse kerk te Leiden en de Schotse kerk te Rotterdam, aan welke ik als herder was verbonden; als die van de gemeente te Londen die ik nu dien, deden mij besluiten deze door de druk voor het algemeen uit te geven. Het scheen mij niet ongepast dit in deze tijd te doen, daar wij niet alleen een nieuw jaar, maar ook het begin van een nieuwe eeuw beleven. Echter, terwijl ik onderneem mijn gedachten over dat gedeelte van de Openbaring welke nog vervuld moet worden voor te dragen, moet ik mijn lezers verzoeken, dezelve niet hoger aan te merken dan waarschijnlijke gissingen, Want ik wil mij zorgvuldig wachten van *stellig bepalen*, een klip waarover veel schrijvers van de Openbaring zich ongelukkig gestoten hebben.

Als wij zien op de huidige staat en stand van zaken in Europa en letten op het gevaar waarin de Protestantse zaak verkeert als wij in aanmerking nemen wat reeds verloren is gegaan en wat wij nog meer dreigen te verliezen, samen met het droevig verval van de ware christelijke vroomheid zowel als eenheid in allerlei kringen" zou ik wensen dat wij wat voorzichtigheid leerden juist van onze paapse tegenstanders, om één van ziel te staan, al kunnen wij nog niet tot volkomen eenheid in alles geraken ... tegenover dat bloeddorstige en afgodische gezelschap, het Pausdom, dat wij wel zo zien samenwerken tegen ons.... Kunnen wij de barbaarsheden vergeten, die dit onmenselijk gezelschap in de wereld heeft bedreven?

- "Want als wij de geschiedschrijvers mogen geloven", zegt de geleerde dr. More in zijn Godgeleerde Tweegesprekken, blz. 161, was paus Julius in een tijdvak van 7 jaar de oorzaak van de moord op 200.000 christenen.
- De massamoord in Frankrijk (van de Bartholomeüsnacht) sneed in drie maanden 100.000 mensenlevens af.¹
- P. Perizonius verzekert, dat tijdens de vervolgingen van de Albigenzen en Waldenzen 1.000.000 mensen het leven verloren.
- Van het ontstaan van de orde der Jezuïeten af tot 1580, dat is in 30 à 40 jaar, kwamen 900.000 mensen om, zegt Balduinus.
- De hertog van Alva bracht er 36.000 door beulshanden ter dood. Vergerius verklaart dat de Inquisitie in dertig jaar tijd 150.000 mensen heeft uitgerooid.

¹ Wij moeten hierbij opmerken dat door officiële Rooms-Katholieke instantie afstand is genomen van deze moorden.

- Aan dit alles moge ik de Ierse opstand toevoegen tijdens welke, zoals Lord Orery bericht in een geschrift, gedrukt tijdens de regering van Karel II, 300.000 mensen werden verdelgd.
- En hoevelen er wel zijn omgebracht tijdens de jongste vervolgingen in Frankrijk en Piemont, in de Palts en in Hongarije, kan, denk ik, niemand geheel narekenen.
- Behalve nog zij die zich op de galeien bevinden of bevonden en die gevlucht zijn.

Dat is die afgodische hoer die dronken is van het bloed der heiligen en die een overleden schrijver in zijn "Treatise of Convocations" als een voorbeeld stelt voor de Engelse staatskerk en waarmede een andere schrijver in zijn boek "The Case of the Regale and Pontificate" (tot schande van de Kerk van Engeland waarvoor zij zulk een ijver voorwenden) ons zo graag verenigd zag en die hij daarom in zo voordelige kleuren schildert. Maar ik hoop dat alle ware Protestanten de adder in het gras gemakkelijk zullen zien. En zeker, wanneer wij gevaar lopen in eigen kring misleid, te worden, hebben wij voldoende reden om uit onze doodslaag te ontwaken, opdat wij doen al wat ons mogelijk is om de volken waartoe wij behoren te bewaren voor naderende verwoestingen; of als dat niet kan, dat wij tenminste onze eigen zielen mogen behouden in de dag des Heeren....

Als ik daarom deze dingen, overdenk, kan ik niet nalaten mijn gedachten de vrije loop te laten op het grote en duistere gebied van de toekomstige gebeurtenissen en u enige op de profetie der Schrift gegronde gissingen met betrekking tot onze tijd, voor zover ik die voorzeggingen versta, voor te leggen....

Ik zal u dus een kort overzicht geven van de tijden waarin wij zijn vervallen en van datgene wat ons te wachten staat als ons een langer leven is beschoren. Dit doe ik te gereder, aangezien wij pas een nieuwe tijdkring zijn binnengegaan, van waaruit wij terugzien op zeventien eeuwen, die verstreken zijn sedert onze gezegende Verlosser in de wereld kwam. Het zij mij daarom vergund op ... goede gronden van waarschijnlijkheid te gissen welk deel van de Openbaring nog vervuld moet worden. Want ik wil opzettelijk de gevaarlijke klip van stellige beweringen vermijden, waarop zovele uitleggers der Openbaring gestrand zijn.

Daar ik mij echter binnen zeker bestek moet houden omdat ik immers eigenlijk geen boek schrijf maar een verhandeling in briefvorm ... zal ik mij ermede vergenoegen u enige aanwijzingen te geven die erop gericht zijn die grote apocalyptische vraag beter op te lossen, te weten wanneer de regering van de Antichrist of het Pausdom een aanvang nam.

Twee hoofdzaken heb ik mij in dit onderzoek voorgesteld.

- I. Een nieuwe oplossing te geven van de grote vraag: *Wanneer is het rijk van de Antichrist begonnen?*² Een stuk wat de schrijvers over de Openbaring altijd ongelooflijk veel moeite heeft gekost. Als deze vraag beantwoord wordt en het juiste tijdperk van het begin van de Antichristelijke heerschappij aangewezen is, zal het niet moeilijk zijn de tijd van de eindelijke val en ondergang van die geduchte vijand te bepalen. Daarna zal ik van de oplossing van die vraag gebruik maken als een sleutel ter verklaring van het grootste gedeelte van de Openbaring van Johannes.

² Latere theologen hebben terecht opgemerkt dat ná de Franse revolutie, 1794, niet meer kan gezegd worden dat het Pausdom alleen dé Antichrist is. Antichristelijke machten hebben in velerlei opzichten die plaats ingenomen.

II. Ik moet vervolgens zowel theoretisch als praktische lering trekken uit de oplossing van deze vraag; theoretisch als een sleutel om de duistere apocalyptische tijden en tijdvakken te ontraadselen, zowel als praktisch om uw gedachten en uw levenswandel te richten....

I.

Mijn eerste taak is dus te trachten de voornaamste vraag aangaande de opkomst der antichristelijke macht uit de Openbaring op te lossen.

Om hierop een duidelijk antwoord te geven ... zijn er enige punten die ik als evenzoveel stellingen zou willen vooropstellen, waarin men algemeen overeenstemt; gelijk de schrijvers Mede, (1632) Dr. More, (1680) Durham (1658) en Dr. Cressener onweerlegbaar hebben bewezen.

1. Dat de Openbaring (hfdst. 4:1 en 10:5-7) de ganse reeks van alle opmerkenswaardige gebeurtenissen en omwentelingen van de staat der Christelijke kerk tot het einde der wereld bevat.
2. Dat het verborgen Babylon of de grote hoer beschreven in Openbaring 17 : 1, 5 en 18 Rome betekent als een antichristelijke kerkstaat.
3. Dat dit dus niet het eigenlijke heidense Rome kan zijn maar het pauselijke Rome.
4. Dat de zeven hoofden van het beest (Openb. 17:10, 11) of de zeven koningen *de zeven regeringsvormen zijn* die achtereenvolgens onder de Romeinen opgekomen zijn; en daar de zesde van deze vormen pas het bestel was dat in de tijd van Johannes heerste (want de vijf voorafgaande waren tevoren gevallen) is bijgevolg het zevende hoofd, dat in *een ander opzicht* het *achtste* wordt genoemd (want het tussenliggend koninkrijk der Oostgoten³ was het zevende in getal, hoewel het niet eigenlijk Romeins was en daarom in die zin geen van de hoofden van de Romeinse regering vormde) de laatste regeringsvorm en wel die welke bij uitstek en zeer in het bijzonder het Beest of de Antichrist wordt genoemd.

Nemen wij deze vooronderstellingen als zeker aan (hetgeen ik, zo nodig, makkelijk zou kunnen bewijzen), dan moet ik, alvorens tot de rechtstreekse beantwoording van de vraag te komen, voorts twee overwegingen doen voorafgaan.

De eerste is: ***dat de drie grote getallen in de Apocalyps van 1260 dagen, 42 maanden, en een tijd, tijden en een halve tijd, niet alleen hetzelfde betekenen, maar ook profetisch moeten verstaan worden als jaren.***

Dat de betekenis van deze drie getallen samenvalt zal iedere onpartijdige onderzoeker, die zich de moeite wil geven deze zoals ze in het boek der Openbaring gegeven zijn met, elkaar te vergelijken, duidelijk blijken, namelijk

- de 1260 dagen in hfdst. 11:3 en 12:6;
- de 42 maanden in hfdst. 11:2 en 13:5;
- en de tijd, tijden en een halve tijd in hfdst. 12:14.

Want het is duidelijk, dat het vertreden van de heilige stad door de heidenen gedurende 42 maanden (11 :2) de oorzaak is van het profeteren van de getuigen, met zakken bekleed, gedurende 1260 dagen (11:3). En is het verblijf van de vrouw of de Kerk in de woestijn gedurende hetzelfde tijdsbestek (12:6) wel iets anders dan een nieuw beeld van het profeteren der getuigen met zakken bekleed? Immers dit zou geschieden terwijl het beest door de gehele Roomse wereld aanbeden en gediend werd tijdens de 42 maanden durende zinneloosheid der mensen (13:5). En als dus van

³ Rijk van de Oostgoten ca 476-553

de vrouw gezegd wordt, dat zij in een staat van verlatenheid en vervolging verkeert in de woestijn gedurende een tijd, tijden en een halve tijd, om zo beveiligd te zijn voor het beest en de draak (zoals we zien in hfdst. 12:14), is het eveneens duidelijk dat dit aantal van drie en een half jaar, precies hetzelfde moet zijn als de twee voorafgaande getallen. Alleen moet, in het voorbijgaan worden opgemerkt, dat over dit tijdsbestek, als het genoemd wordt met betrekking tot de kerk, gesproken wordt in verband met de zon, in haar jaarlijkse of dagelijkse omloop; wanneer het daarentegen beschreven wordt met betrekking tot het onbestendige rijk van nacht en duisternis van het beest, dan wordt het genoemd in verband met het onstandvastig hemellicht der maan, die voortdurend, van gedaante verandert en zo onze maanden vormt; vandaar dat de kerk afgebeeld wordt onder het teken van *een vrouw, bekleed met de zon en de maan onder haar voeten*.

Daar nu deze getallen samenvallen en hetzelfde beduiden, is het gemakkelijk aan te tonen dat zij profetisch voor jaren moeten genomen worden. Ik zal niet staan op de gissing van de geleerde Whiston, dat er vóór de val geen dagelijkse omwenteling van de aarde en bijgevolg geen dagen van 24 uur, maar alleen een jaarlijkse omwenteling van onze sterrenwereld was, hetgeen hij als de eigenlijke reden opgeeft voor het feit, dat de Schrift vaak dagen voor jaren neemt.

Hoe dit ook zij, het is duidelijk dat de Schrift op verscheidene plaatsen zo figuurlijk spreekt door een kleiner getal voor een groter te noemen, evenals een bepaald getal voor een onbepaald, getuige de instelling van de jaarweken in Ex. 23:10 en 11, waarvan in het 12e vers gesproken wordt, alsof het een week van dagen was; daarom wordt het zevende jaar het Sabbatsjaar genoemd in betrekking tot de, zevende dag, de Sabbat.

Met dezelfde spreekwijze krijgt Ezechiël het bevel 390 dagen te liggen op zijn linkerzijde en 40 op zijn rechterzijde, elke dag voor een jaar, zoals God zelf zegt (Ezech. 4:5 en 6). Zo strafte God eveneens de murmurerende Israëlieten met een verblijf van 40 jaar in de woestijn naar de veertig dagen die besteed waren aan het verspieden van het land Kanaän (Num. 14:34).

De 7 jaren van Nebukadnezar's verandering van een mens, in een beest worden op dezelfde wijze onbepaald genoemd, dagen of tijden (Dan. 4:32 en 34). Wat meer is, onze Zaligmaker zelf drukt zich zo uit als hij de jaren van zijn bediening dagen noemt zeggende: "Zie Ik werp duivelen uit, en maak gezond, heden en morgen, en ten derden (dage) worde Ik voleindigd". (Lukas 13:32).

Maar de voor ons doel opmerkelijkste plaats is de beroemde voorzegging van de zeventig weken van Daniël, of 490 dagen (Dan. 9:24) welke zich uitstrekken van het bevel van *Arthahsasta in zijn twintigste jaar* (Neh. 2:1-10) tot het lijden van onze Zaligmaker te Jeruzalem, hetgeen juist 490 *profetische*, niet Juliaanse jaren waren.⁴

⁴ Volgens Fleming en veel andere verklaarders begint de periode van 490 jaar vanaf 444 vóór Chr. Hij rekent in maanjaren. Een maanjaar heeft 354 dagen. Dat komt neer op 470 zonnejaren over genoemde periode. De periode van maanjaren eindigt in 26 na Chr. De tijd dat Johannes zijn prediking begon en Jezus werd gedoopt. Maar de Bijbel rekent meestal in gewone zonnejaren. In de helft van de laatste jaarweek, werd Christus gekruist, nl. jaar 30. De periode van 490 eindigt in jaar 34, een SABBATJAAR, 34/35 De beloften aan Daniël gedaan hadden betrekking op de Messias en waren eerst bestemd voor Israël, binnen de periode van 490 jaar.

Gods Geest gaat nu ook werken onder de heidenen waarvoor Petrus -evenals Daniël- een profetisch gezicht ontvangt. De bekeerden uit de heidenen, als eerste Cornelius, worden aangenomen door de Joodse kerk, Hand 10 en 11. Vanaf nu gaan ze ook tot de Grieken, dat zijn de heidenvolken, preken, Hand 11:20.

Dat men dit laatste niet heeft onderkend heeft alle verklaarders tot nu toe in de war gebracht, hetgeen ik uitvoerig zou kunnen aantonen als het hier de plaats daarvoor was. Wat echter het verschil tussen deze beide soorten jaren is zullen wij straks bezien.

Middelerwijl moet ik nu bewijzen dat de 1260 dagen in profetische zin moeten worden genomen voor jaren, want als ik dit kan aantonen, moet noodwendig volgen dat de andere getallen evenzo moeten worden uitgelegd, daar zij daarmede identiek zijn. Welnu, dat de 1260 dagen niet letterlijk genomen kunnen worden, maar profetisch zal uit het volgende blijken: het is onmogelijk te vatten dat zovele grote en wonderlijke gebeurtenissen, welke voor zo korte tijd voorzegd zijn, gedurende een tijdsruimte van drie en een half zonnejaar zouden kunnen plaats grijpen, zoals de verkrijging van de macht over alle geslachten, talen en natiën; de verwondering der gehele aarde achter het beest en haar onderwerping aan zijn heerschappij; en het oprichten van een beeld voor het wereldbeest en te maken dat het wordt aanbeden in plaats van dat van de levende keizer, etc.

Aangezien daarenboven de 1260 dagen de gehele tijdsduur van de pauselijke macht uitmaken, welke heerschappij niet geheel zal worden teniet gemaakt tot op de grote en opmerkelijke verschijning van Christus na het uitgieten van de zevende fiool, zodat Christus de eer zal hebben hem uiteindelijk zelf te vernietigen - hoewel deze ongerechtigheid zelfs al in de tijden der apostelen begon te werken - mogen wij als zeker besluiten, dat het verscheidene honderden jaren moet duren om deze gruwel der verwoesting te voleindigen. Want ofschoon de Heere deze grote tegenstander door de geest zijns monds trapsgewijze zal verwoesten of verdoen, zal hij heen toch niet eer teniet maken dan door de verschijning van zijn eigen tegenwoordigheid (Thess. 2:8). Zo zou ik deze woorden vertaald en verstaan willen zien,

De geleerde dr. Whitby brengt weliswaar een nieuwe gedachte over dit hoofdstuk en deze verzen naar voren, n.l. dat hier door de apostel allereerst en voornamelijk het Joodse Sanhedrin, volk en regering, worden verstaan door de Mens der Zonde en de Antichrist, zowel om hun tegenkanting tegen Christus en de vervolging van zijn discipelen als om hun opstand tegen de Romeinen. En ten bewijze daarvan heeft hij zoveel gezegd, dat het een wederlegging lijkt van mijn verklaring van die plaats. Maar verondersteld zelfs dat alles wat dr. Whitby als zijn mening geeft waar zou zijn, dan zal dat toch mijn stellingen volstrekt niet krachteloos maken. Want allen die met de Joodse en Apostolische geschriften bekend zijn weten, dat er in de profetieën naast een eerste betekenis nog een tweede en dieper en meer verborgen zin, ... het voornaamste oogmerk van Gods Geest, besloten ligt.

Ik zou dit met talloze voorbeelden kunnen aantonen, vooral in de oude profetieën die in de eerste plaats en als afschaduwing betrekking hebben op David of een andere persoon, doch die in de laatste plaats en volkomen op de Messias slaan. Ik zal hier echter niet bij blijven verwijlen, aangezien zovelen dit reeds gedaan hebben, en dat is hier ook niet nodig daar dr. Whitby zelf alles wat ik wens toegeeft als hij in zijn voorwoord tot deze brief, blz. 383, zegt: "Maar opdat ik niet geheel en al van mijn broeders moge verschillen geef ik toe, dat deze woorden in tweede betekenis wel kunnen worden toegeschreven aan de pauselijke Antichrist of de Mens der Zonde en op heerlijke wijze in hem, in zijn vernietiging door de Geest uit de mond van Christus, in vervulling kunnen gaan, want deze Antichrist is de opvolger van de afvallige

Joodse kerk; op beiden passen deze woorden en daarom heb ik in de Aantekeningen ook aan deze verklaring plaats gegeven".

De tweede voorafgaande, overweging is, dat wij, om deze profetische jaren recht te verstaan, ze moeten herleiden tot jaren der Juliaanse tijdrekening of tot die welke nu bij ons in Europa in gebruik zijn.

Dit is geen ijdel of hersenschimmig onderzoek, want de onkunde daarvan heeft al onze grote uitleggers van de Openbaring tot nu toe in hun berekeningen misleid. En nog zal, tenzij wij in staat zijn het verschil te vereffenen 'tussen profetische en Juliaanse jaren, ons rekenen een raden blijven, zonder dat wij enige zekerheid hebben omtrent de waarheid en de juistheid van onze berekeningen. Als wij dus dit verschil willen verstaan, moeten wij indachtig zijn, dat de ouden veel grover en onzuiverder in hun berekeningen van de tijd waren dan wij. Hun verwarring op dit stuk is dan ook zo groot, dat wij het aan Gods voorzienigheid te danken hebben, dat Hij ons juist in dit boek nauwkeurig de duur van een profetisch jaar aangeeft door de gelijktijdigheid van de drie bovengenoemde getallen. Want daardoor wordt vastgesteld, dat dertig dagen een maand, en twaalf van zulke maanden een jaar uitmaken. Zo moeten de -1260 dagen, verdeeld in drie jaar en een half (of tijd, en tijden en een halve tijd in de spreekwijze der Openbaring) een jaar van 360 dagen uitmaken, zonder de extra 5 dagen en zoveel uren en minuten die volgens de berekening van het Juliaanse jaar toegevoegd worden.

Want daar de Juliaanse (en Gregoriaanse) maanden bestaan uit 30 en 31 dagen (februari alleen uitgezonderd) en de jaren dus uit 365 dagen, moet er in de loop der eeuwen noodwendig een aanzienlijk verschil ontstaan, welk verschil nog groter blijkt als wij de nauwgezette astronomische berekeningen van Petavius, Tycho, Kepler en anderen raadplegen. Daar zij met hun nauwkeurigheid echter slechts 5 uur en weinige minuten en seconden – communibus annis - aan elk jaar hebben toegevoegd en welaan "gewone" jaren, waarin zij het zelf niet geheel eens zijn, zal ik op dit punt niet zo kieskeurig zijn om hen in al hun aanmerkingen ter zake te volgen; maar zelfs dit daargelaten, daar 5 uur extra per jaar in de loop van 153 jaar immers een gehele maand uitmaken, komt algehele verwaarlozing eigenlijk niet te pas, en alleen de vijf dagen in aanmerking nemende, die bij de 360 gevoegd worden tot onze gewone jaren, zullen wij bevinden, dat, wanneer de 1260 dagen in de Openbaring tot jaren worden herleid, er bij de profetische rekenwijze tegenover de Juliaanse jaren 18 jaren tekort zijn, een gevolg daarvan, dat bij de hedendaagse jaartelling de tot jaren gebrachte extra dagen boven de jaren der Openbaring komen. Om dit te bewijzen zal ik u de volgenie schets geven

	Profetisch jaar	Juliaans jaar
Eén jaar	360 dagen	365 dagen
Twee jaar	720	730
Half jaar	180	183
Drie en een half jaar	1260 dagen = jaren	1278 dagen = jaren

Als ge nu, volgens deze berekening, 1260 jaren der Apocalyps aftrekt van 1278 Juliaanse of Gregoriaanse maanden (ik neem ronde getallen en sla geen acht op de geringere tijdverschillen) dan schieten er 18 jaren over. Passen we dit nu toe op onze opzet:

Als we mogen veronderstellen dat de Antichrist zijn rijk aanving in het jaar 606 dan zouden de 1260 jaar die zijn heerschappij duurt, als het Juliaanse of gewone jaren waren, ons brengen tot het jaar 1866 als het laatste tijdperk van het zevenkoppig monster. Maar daar het slechts profetische jaren zijn, moeten we 18 jaren wegdoen om te komen tot de juiste tijdmaat die de Geest van God in dit boek bepaalt. En dus moet de slotperiode van de pauselijke machtsaanmatiging (aannemende dat hij inderdaad in het jaar 606 opkwam) samenvallen met het jaar 1848.

Daar ik nu tot slot van mijn voorafgaande overwegingen *de tijd van de opkomst van de Antichrist* heb aangestipt, moet ik voortgaan met te bewijzen, dat dit in zekere zin de juiste bepaling is van de regering van het pauselijke beest. Hier vind ik mij nu buitengewoon verlegen om een zo gewichtig onderwerp in zo'n eng bestek te moeten bespreken. Alles wat ik hierover kan zeggen zal daarom bestaan in enige korte aanwijzingen, welke wellicht niet van belang ontbloot zijn.

Daar het, zoals ik tevoren in de 4e stelling zei, uit Openb. 13:10 duidelijk is, dat de Keizerlijke Regering ten tijde van het visioen (van Johannes) het regerend hoofd was van het Romeinse beest behoeven wij alleen de twee volgende hoofden te beschouwen wat hun opkomst en hun duur betreft. Laten wij daarom op het volgende letten.

1. Dat het zevende hoofd of de zevende koning van Rome (zoals ik hiervoor aanstipte), wiens kenmerk is, dat hij het Keizerlijk bewind onmiddellijk zou opvolgen en slechts korte tijd zou blijven (Openb. 17:10), geen ander kon zijn, dan dat van het koninkrijk der Oost-Goten in Italië.

Want het is duidelijk dat de keizerlijke waardigheid in Italië en in de westelijke delen van het rijk was vernietigd door Odoaker, de koning der Heruliërs, die Augustulus, de laatste (schaduw van een) keizer, dwong afstand van zijn troon en macht te doen in het jaar 475, of 476 volgens anderen. En ofschoon deze Odoaker weldra⁵ door Theodoric, de koning der Oost-Goten uit de weg geruimd werd, werd toch dezelfde vorm van koninklijke regering door Theodoric en zijn opvolgers voortgezet. En hoewel dit koninkrijk, gerekend van Odoaker tot Teias, bijna tachtig jaar voortbestond,⁶ mocht de engel dit toch met recht een korte tijd noemen, want dat was het, vergeleken met het voorafgaande bewind der keizers, of met het daarop volgend bestuur der pausen.

Dit doet een zeer sterk argument aan de hand tegen sommigen, die willen dat deze zevende koning het Oost-Romeinse keizerrijk beduidt, welk rijk, daar het lang tevoren een aanvang nam, veel eeuwen langer bestond en pas geheel teniet ging in 1453 tijdens Mohammed II de Grote (niet de beroemde Mahomet of Mohammed, maar de keizer der Turken die in 1430 geboren was en die Constantinopel in 1453 innam.)

Dit koninkrijk, was zeker in staat om een nieuw hoofd van het Romeinse volk uit te maken, daar Rome en Italië geheel aan deze Gothische koningen onderworpen waren, en daar zij niet alleen met hetzelfde gezag optraden als de keizers tevoren uitgeoefend hadden (behalve dat zij zich uit zekere voorzorg onthielden van die titel, opdat zij niet met dat vroegere bewind zouden worden verward), maar ook door, de senaat en het volk van Rome als hun meerderen werden erkend, ja zelfs door de Oosterse keizers. Dit kan gemakkelijk uit geschiedschrijvers worden bewezen, in het bijzonder uit Cassiodorus, die eerste minister van Staat bij twee van die koningen is geweest.

⁵ 493 ná Chr.

⁶ Italië werd heroverd vanaf 535-555 door de keizer van het Oost-Romeinse Rijk; Ravenna werd hoofdstad.

Hieruit blijkt duidelijk, dat dit koninkrijk der Oost-Goten het zevende hoofd was dat een korte tijd moest blijven, waaruit dus volgt

1. Dat de door Constantijn de Grote ingevoerde verandering⁷, zowel met betrekking tot de zetel der regering als tot de godsdienst niet als een nieuw hoofd kan worden beschouwd, daar het oude bewind in alle opzichten werd bestendig.
2. Evenmin kan iemand op goede gronden beweren, dat de regeringsvorm veranderd werd, toen het keizerrijk verdeeld werd in een oostelijk en westelijk deel,⁸ daar ook in alle andere opzichten het keizerlijk gezag en bewind werden bewaard.
3. Derhalve was het pauselijk bewind niet overheersend, totdat dit Gotische koninkrijk in Italië vernietigd was, want er konden niet tegelijkertijd twee opperhoofden te Rome zijn.
4. Wij mogen dan ook besluiten, dat het laatste hoofd van het beest, hetwelk de paus is, of onmiddellijk na de uitroeiing van het Gotische koninkrijk opkwam, of enige tijd daarna. Het kon echter niet direct daarna geschieden omdat Justinianus door de herovering van Italië het keizerlijk bewind deed herleven, waardoor het weer was genezen van de dodelijke wond die de Heruliërs en de Goten het hadden toegebracht.

Niettemin stem ik toe, dat de veroveringen van Justinianus van Italië de grondslag legden voor de opkomst van de paus en hem de weg baanden tot zijn verhoging zowel door de bloedige strafwetgeving die hij uitvaardigde tegen allen die van de Roomse kerk afweken, als door de verwarring die volgde op het binnenbrengen door Narses van de Longobarden. Want tijdens de strubbelingen tussen dezen en het Exarchaat van Ravenna, speelde de paus zijn spel zo, dat de keizer Phocas het geraden vond hem aan zijn partij te verbinden door hem de titel van *opperste en universele bisschop* te geven.

Daarom kunnen we met recht berekenen dat het pauselijk opperhoofd zijn eerste opkomst vond in dat merkwaardige jaar 606⁹ toen Phocas de regering van het Westen in zekere zin op hem overdroeg door hem de titel van *universele bisschop* te geven.

Wanneer wij van dat tijdstip af de 1260 jaren erbij rekenen, voeren ze ons tot het jaar 1866 (zoals ik reeds zei), hetgeen 1848 is volgens de profetische berekening. Maar mocht een enkel dergelijk argument niet voldoende geacht worden om de paus tot hoofd van het beest te verklaren, dan kunnen wij twee jaar later rekenen, namelijk vanaf het jaar 608 toen Bonifacius IV *voor het eerst openlijk de afgoderij wettigde door het Pantheon te wijden als plaats van aanbedding van de maagd Maria en al de heiligen*.

Nu is het zeer opmerkelijk, dat paus Vitalianus in het jaar 666 voor het eerst verordende, dat, de gehele openbare eredienst in het Latijn zou worden gehouden. Weliswaar is het in de laatste tijd belachelijk gemaakte denkbeeld van Irenaeüs dat het getal, dat het beest kenmerkt, n.l. 666, beantwoordend aan het getal van de naam van een mens, gevonden wordt in het Griekse woord "lateinos", waaruit hij afleidde dat het een Romein moest zijn, doch ik kan niet nalaten hierin iets merkwaardigs te

⁷ 324 werd de Christelijke godsdienst een staatsgodsdienst; in 330 bracht Constantijn zijn zetel over naar Byzantium (Constantinopel).

⁸ Verdeling keizerrijk in 395; kerkelijke scheiding 484

⁹ Latere historici schrijven: 607. De titel van universele bisschop ziet echter op kerkelijke, niet op wereldlijke macht. Pas in 758 is de wereldlijke macht van de paus definitief gegrond zoals Fleming verder betoogt; zodat het niet de politieke of wereldlijke macht is welke de revolutie in 1794/5 en 1848 omver heeft gestoten, maar een groot deel van de kerkelijke macht van de Roomse Kerk o.a. in Italië en Frankrijk.

vinden (zelfs al zou de getalswaarde van andere woorden eveneens op dit getal passen), niet zozeer vanwege de oudheid van deze gedachte als wel vanwege de rekenschap die hij ons daarvan geeft, als hij zegt, dat, al mogen andere namen zoals - Euanthas - zo kunnen worden weergegeven, hij op dit woord blijft staan omdat de Latijnse monarchie de laatste van allen is en het beest dus óf daarop betrekking moet hebben, óf op geen enkele.

Hij zinspeelt daarmee, veronderstel ik, op het bericht van Daniël aangaande de vier rijken (in hoofdstuk 2:7). En inderdaad lijkt de vierde, kleine, hoorn welke uit de kop van het beest opkwam, niet onaardig zowel Antiochus Epiphanes als ook de pauselijke Antichrist af te beelden, waarvan hij daarom ook een *type* geacht mag worden. Want zoals hij drie koningen van de troon stootte, gelijk gezegd wordt, dat de kleine hoorn drie hoornen voor zich ontworteld heeft, verrees ook de pauselijke heerschappij op de puinhopen van het Exarchaat, van de Longobarden en van de macht van de Italiaanse keizers.

Wij merken hier, bij het gevoelen van Irenaeüs (in diens "adv. Haeret. Libri" 5, cap. 30) en het woord "Lateinos" op, dat niet alleen dit Griekse woord, doch zelfs het Hebreeuwse, het getal 666, in zijn numerieke waarde behelst. Of wij namelijk het lateinse woord "Romana" sc. Sedes (troon van Rome) of "Romanus" (Gr. Lateinos, latinus) in Hebreeuwse letters schrijven, wij komen altijd tot dezelfde getalwaarde, namelijk 666.¹⁰ Ook al voert Bellarminus hiertegen in, dat "Latinus" niet met een "e" er bij geschreven moet worden, dus niet "Lateinos", dan is hij geheel en al mis, want niet alleen Irenaeüs geeft dit woord met een "ei" weer, alle Grieken doen zo, hetgeen duidelijk blijkt uit talrijke voorbeelden zoals de namen Antoneinos, Sabeinos, welke de oude Romeinen uitspreken als Antoninus en Sabinus ... Dit blijkt ook bij Plautus

Ik denk dat deze verklaring aangaande de opkomst van de Antichrist voor velen, wier vurig verlangen naar de val van de paus hen deed hopen die merkwaardige tijd nog mee te maken, niet erg aanvaardbaar zal zijn. Daarom hebben zij aanvaardbare schema's uitgedacht om te bewijzen dat deze grote vijand reeds lang vóór het jaar 606 zijn koninklijke waardigheid oefende. Als men echter onpartijdig de waarheid wil nasporen zal er grond zijn voor de gedachte, dat de opkomst van deze tegenstander niet vóór die tijd kan liggen.

Ik moet u zelfs zeggen dat ik de volkomen verheffing van de paus tot hoofd van het keizerrijk zelfs nog later dateer. Want al ontving de paus de titel van algemeen bisschop te dier tijd, dan was hij later toch gedurende lange tijd in wereldlijke zaken ondergeschikt aan de keizers. Daarom kan ik hem niet in de eigenlijke en volle betekenis van het woord als hoofd van Rome beschouwen zolang hij dit niet beide in wereldlijke als kerkelijke zin was. Dit laatste was pas het geval in de dagen van Pepijn, met wiens toestemming hij tot wereldlijk vorst werd verheven en een groot deel van Italië, als het erfdeel van Petrus, aan hem werd afgestaan. Evenals dus Bonifacius III (en zijn opvolgers) door de titel van algemeen bisschop aan te nemen de voorloper van de Antichrist was - gelijk Gregorius' de Grote voorzigde van degene, die met die titel in de wereld bekend zou zijn - kunnen wij eveneens besluiten dat de Antichrist daadwerkelijk gekomen was toen Paulus I tevens *wereldlijk vorst* werd.

¹⁰ Er kan een nog waarschijnlijker verklaring worden gevonden in de titels, die de Roomse opperpriester heeft aangenomen en die is aangebracht boven de deur van het Vaticaan, n.l. "vicarius filii Dei = plaatsbekleder van de Zoon van God! Bij berekening van de waarde van de letters van dat woord, die in Romeinse cijfers zijn weer te geven, komen wij alweer op 666.

Phocas liet dan ook de paus slechts als het laatste hoofd van Rome uitroepen in de zin der Openbaring, doch het was Pepijn die hem plechtig inhuldigde en op de troon zette waarop Karel de Grote hem later¹¹ bevestigde.

Welnu, zover als ik de tijd van deze machtsbekleding door Pepijn kan naspeuren, was dit omstreeks het jaar 758, ongeveer ten tijde dat paus Paulus I de bouw van de St. Petrus en St. Pauluskerk aanving. ***Wanneer we nu sindsdien het tijdperk van het pauselijk rijk berekenen zullen de 1260 jaar niet eer dan in 2018 verstreken zijn volgens de Juliaanse tijdrekening;*** maar herleid tot profetische jaren loopt het pauselijke rijk precies in het jaar 2000 af naar onze gewone tijdrekening.

Als het nu waar is wat ik hierboven opper, n.l. dat de Antichrist niet definitief zal worden vernietigd vóór de komst van Christus, dan mag deze berekening wel als zeer merkwaardig gewichtig beschouwd worden. Want het is een overoud gevoelen dat de wereld maar 6000 jaar zal bestaan; dat volgens de oude profetie van het huis van Elias de wereld evenveel tijdvakken van 1000 jaar zal bestaan als ze in dagen gemaakt is en dat daarom, gelijk er 2000 jaar verlieden van de Schepping tot Abraham zonder geschreven openbaring en van die tijd af 2000 jaar tot Christus onder de oude bedeling der wet,¹² er zo nog 2000 jaar zouden verlopen onder de bedeling van de Messias. Dan moet nadat de staat van de strijdende kerk ten einde is, in het jaar 2000 die heerlijke duizendjarige sabbat aanvangen, waarop de heiligen op aarde op vreedzame wijze nog duizend jaar zullen regeren.

Aan het einde daarvan zal de Satan worden losgelaten om een nieuw spel te spelen en zullen de mensen vrijwel algemeen beginnen af te vallen van de waarheid, om zich onder de tekenen van Gog en Magog van de vier hoeken of delen der wereld te vergaderen tot zij de kerk tot een gering gebied hebben teruggebracht. Wanneer zij echter de heiligen in de alleruiterste engte zullen hebben gebracht, zal Christus zelf in Zijn heerlijkheid verschijnen en Zijn vijanden met vuur van de hemel verdelgen, (Openb. 20:9) Hierop ziet die grote brand in 2 Petrus 3:10 en volgende, welke gevolgd Wordt door de opstanding van alle mensen en Christus' roepstem om voor Hem te verschijnen ten oordeel. Wellicht dat dan de tijd van dit oordeel het grootste deel of het gehele tijdvak van nog eens 1000 jaren in beslag zal nemen. Want daar er 4000 jaren verlieden van de Schepping tot Christus' eerste komst kan het zeer wel zijn dat er van die tijd af tot Zijn zegepralende intrede in de hemel met al Zijn heiligen evenveel jaren verlopen zullen.

Want al noemen de Schriften deze tijd *een dag*, dan weten we toch wat Petrus zegt, dat duizend jaren en één dag in de Goddelijke rekenkunde hetzelfde zijn. (2 Petrus 3:8). Maar dat alle mensen die ooit geleefd hebben in het openbaar in één dag, één jaar of eeuw geoordeeld zullen worden, zodat hun gehele leven en al hun handelingen onderzocht en terecht zullen worden is voor mij, dat moet ik bekennen, onbegrijpelijk; natuurlijk niet in betrekking tot God maar met het oog op de mensen en de engelen, die overtuigd moeten worden van de rechtmatigheid van het verhoor en het oordeel van de Rechter.

¹¹ In 774

¹² Nieuwe chronologie toont aan dat de eerste periode van 4000 jaar eindigt met de doop van Jezus in jaar 26 na Chr. Omstreeks 2026/27 bestaat de wereld 6000 jaar.

Maar om tot ons onderwerp terug te keren, ik kan niet nalaten op één punt acht te slaan, en wel dat het jaar 758 het 666e jaar was ná de vervolgingen onder Domitianus toen Johannes op Patmos was en de Openbaring schreef (gelijk Tertullianus, Irenaeüs, Origenes, Eusebius, Hieronymus en al de ouden, Epiphanius uitgezonderd, ons verhalen); welk tijdstip hoogst waarschijnlijk in of omtrent 92 is geweest; hoewel sommigen zeggen, dat het in 95 was. Echter begonnen de vervolgingen onder Domitianus 2 jaar, eerder. Hier hebben wij dus wederom een kenmerkend blijk van het getal van het beest.

Thans hoop ik genoeg gezegd te hebben over de tijd der toekomst volgens de algemene gedachte, die de Openbaring er naar mijn mening van geeft. Maar ik moet een stap verder gaan en bezien onder *welke tijdkring wij ons thans bevinden*, opdat wij daaruit mogen afleiden wat ons te wachten staat en hoe wij hebben te handelen; zodat ik mij hier stilletjes ontheven vind van de verdere rechtstreekse beantwoording van de onder punt I gestelde vraag en nu overga tot punt II namelijk om lering te trekken uit wat ik met betrekking tot deze vraag heb gezegd, zowel in theorie als in praktijk.

II.

Ten eerste zal ik hier iets naar voren brengen om een nuttig theoretisch gebruik te maken van wat ik heb gezegd over het vorige punt. Want met deze sleutel kunnen wij er grotendeels toe komen de duistere apocalyptische tijdperken en tijden te ontsluiten, en wel die welke betrekking hebben op de voortdurende der pauselijke macht, zowel ten aanzien van haar geleidelijke groei en aanwas in het eerst, als haar verval later tot haar laatste en uiteindelijke vernietiging. Met betrekking hiertoe moet men verreweg het grootste gedeelte van de Openbaring verstaan.

Tot dat doel moet ik deze ene zaak vooropstellen, n.l. dat de zeven zegels, bazuinen en fiolen zijn verbonden door de schakel van het zevende zegel en de zevende bazuin, evenals het zevende zegel als het ware de zeven bazuinen voortbrengt en in zich sluit en insgelijks de zevende bazuin de zeven fiolen. Want in deze zegels, bazuinen en fiolen is de volgorde en reeks van de gehele toekomstprophetie vervat terwijl tot de verklaring en uitlegging daarvan alle andere bijzondere visioenen moeten dienen.

Het zou mij niet moeilijk vallen dit aan te tonen; ware het niet dat het mij te ver zou voeren hier bij te blijven stilstaan. En aangezien Durham (in zijn verklaring van de Openbaring) dit grotendeels reeds gedaan heeft, kan ik het nu des te gemakkelijker voorbijgaan. Alleen wilde ik u doen opmerken, dat Johannes pas na de opening van het zevende zegel de engelen met de zeven bazuinen zag (Openb. 8:1, 2); en dat het ook na het blazen der zevende bazuin was dat hij van een ander groot en wonderlijk teken vertelt dat hij zag . . . (Hoofdstuk 15:1), hetgeen het visioen der fiolen was. Daarom verbaast het mij, dat Mede en Dr. More en bijna alle anderen zich in hun uitleggingen in verwarring hebben laten brengen, doordat zij dit niet opgemerkt hebben en daardoor sommige bazuinen met de zegels, en de meeste fiolen met de bazuinen ondereen mengen.

Dit vooropgesteld, zullen wij bevinden dat de tijdreeksen in de volgende regelmaat verlopen overeenkomstig dit drievoudig zevental van tijdperken, welke ongemerkt het een in het ander overgaan.

Het eerste zevental, de zegels, heeft betrekking op de Christelijke kerk tijdens het Romeinse keizerrijk en deze hebben dienovereenkomstig het volgende verloop:

Het eerste zegel

stelt de staat van de Kerk voor onder leiding van *een doorluchtige Ruiters op een wit paard, met een boog in Zijn hand en een kroon die Hem gegeven werd en Die uitging overwinnende en opdat Hij overwon* (Openbaring 6:2). Onder dit zinnebeeld wordt Christus zelf voorgesteld, voorttrekkend in Zijn overwinningen op Joden en Heidenen. En daar dit betrekking heeft op de eerste zegepraal van Christus over Zijn vijanden, nadat hij Zijn discipelen bevel had gegeven om het Evangelie aan alle volken te prediken (Matth. 28:18 - 20), en ná de uitstorting tot dat doel van Zijn Geest op de Pinksterdag (Hand. 2), vindt de algehele voltooiing daarvan niet plaats vóór het einde aller tijden. Want nadat alle ruiters en vijanden van de kerk hun uiterste krachten hebben ingespannen tegen Christus en Zijn volk, zien wij deze Ruiters hen in volkomen zegepraal als zijn gevangenen met zich voeren en voortgaan in Zijn overwinningen om hen geheel en al ten onder te brengen. (Hiervoor zie men hoofdstuk 19:11 en 12 etc.). Dit zegel begint dus met het jaar onzes Heeren 33 of 34 en eindigt, ten opzichte van zijn algehele voltooiing niet vóór het einde der tijden. Beschouwen wij het zegel echter alleen in betrekking tot de aanvang van het volgende

zegel dan zien wij vervolgens dat Christus' overwinningen naar de uitwendige schijn in de ogen der mensen verdonkerd worden, want

Het tweede zegel

(Openb. 6: 3 en 4) onder het zinnebeeld van *een ruiter op een rood paard* - (wien een grootzwaard werd gegeven om de vrede te nemen van de aarde en dat zij elkander beoorlogen zouden) stelt de staat van het keizerrijk voor van de tijd van Nero's oorlog tegen de Joden in het jaar 66 af, en sluit dus in zich de burgeroorlogen van Galba, Otho en Vitellius toen de mensen zo opvallend elkander doodden; alsmede de oorlogen van Vespasianus en Titus tegen de Joden, die later voltooid werden door de vreselijke vernietiging van dat volk onder Hadrianus; benevens zijn andere oorlogen en de voorafgegane vervolgingen van Domitianus en Trajanus en de veroveringen van deze laatste, vast.

Wanneer dit zegel dus begint met het jaar 66, eindigt het met de oorlogen van Hadrianus in 134, of tegelijk met zijn leven in 138.

Het derde zegel

(6 :5, 6) begint daarom met het jaar 138. Hier wordt onder *het beeld van een ruiter op een zwart paard met een weegschaal in zijn hand om alle dingen nauwkeurig te wegen* de uitmuntende regeringen van de voortreffelijke Antoninus Pius en Filosofus voorgesteld, en zodoende loopt dit zegel af in 180.

Het vierde zegel

(6;7, 8) vertegenwoordigt *het vaal geworden Romeins paard*, en de ruiter die van een streng en ontzagwekkend rechter is veranderd in een moordenaar, zodat hij *de Dood* genoemd wordt omdat hij zovelen door een ontijdige dood naar de Hades of de toekomstige wereld zendt. Hier hebben wij een zeer merkwaardige afspiegeling van de toestand van het Romeinse keizerrijk na het verscheiden van de uitmuntende Antoninus Filosofus onder de barbaarsheden van Commodus, de kortstondige regeringen van Pertinax en Didius Julianus, maar in het bijzonder onder de harde en bloeddorstige Septimus Severus in diens oorlogen tegen Perscennius Nigerus, Albinus en anderen, en onder zijn zoon Caracalla en anderen ... met wier dood dit zegel, naar ik denk, ophoudt in het jaar 250.

En met de dood van de laatste dezer keizers, te weten Philippus en zijn zoon, die het christendom begunstigen, houden de vier levende Evangeliewezens uit dit hoofdstuk (zonder enige grond als "dieren" weergegeven) op in het openbaar te spreken.

Het vijfde zegel

ontdekt daarom de toestand van de Christelijke kerk als uiterst kwijnend en droevig, alsof de heiligen allen gedood waren en nu roepen en bidden om wraak over hun vervolgers, terwijl *zij verbeeld worden als liggende onder het altaar*, (6:9, 10 en 11). Dit tijdperk begint dan met Decius, de eerste vervolger in het groot van de Christenen, want alle vroegere vervolgingen onder Nero, Domitianus, Trajanus en de Antoninussen waren maar gewestelijk en die onder Maximinus gold alleen de voorgangers der gemeente.

Deze begon zowel zijn regering als de vervolgingen in het jaar 250 en werd daarin opgevolgd door Valerianus. De korte tussenliggende regeringen van Trebonianus, Gallus en Aemilianus verdienen in dit geval nauwelijks aandacht. Nu wordt van de zielen der martelaren verlangd om lijdzaam te wachten totdat de verwarde regering van Galienus ten einde zou zijn en de dertig tirannen die in zijn tijd opstonden zouden

worden afgesneden, samen met de kortstondig regerende Claudius Gothicus. Na die korte rustpoos moesten hun broeders nog verder lijden onder het heidense Rome, namelijk onder Aurelius en later, nadat de korte regeerperioden van Tacitus, Probus, Carus en Carinus voorbij waren, onder de wrede vervolging tegen hen verwekt door Diocletianus en de beide Maximianen. Zodat dit zegel eindigt met deze laatste vervolging en afloopt in het jaar 306.

Het zesde zegel

(6:12 - 17) geeft ons de mededeling van Gods genadige verhooring tenslotte, van het gebed der gedode getuigen, doordat het heidense Rome werd vernietigd nadat haar beker vol was geworden door de laatste, vergde vervolging; *en dit wordt zo beschreven alsof daarmede hemel en aarde ten einde waren gekomen*. Want zo plachten de profeten de ondergang van koninkrijken en monarchieën weer te geven, zoals wij o.a. zien in Jer. 4:24, Jes. 13:10 en 24 :21 en 23 Joël 2:10. Dit zegel omvat dus de grote en verschrikkelijke oorlogen van Constantijn de Grote tegen al deze laatste tirannen van het jaar 306 af tot de dood van de laatste heidense keizer Licinius in 324.

Het zevende zegel

(8:1) beeldt de korte verademing der Kerk af en de vreedstijd der christenheid onder Constantijn, van het jaar 313 af toen hij het eerste *edict van Milaan* te hunnen voordele uitvaardigde en in het bijzonder sedert de dood van Licinius, in 324, tot zijn eigen dood in 337. Onmiddellijk daarop verandert het toneel en begint

Het tweede zevental, der bazuinen. Deze geven ons een beeld van de staat der Kerk met betrekking tot de geleidelijke groei en vermeerdering van haar antichristelijke vijanden, hoewel deze ook onder het oordeel komen, hetgeen ik hieronder in volgorde zal uiteenzetten.

De eerste bazuin

(Openb. 8:7) begon korte tijd na de dood van Constantijn, tijdens de oorlogen tussen zijn oudste en zijn jongste zoon of bij de dood van eerstgenoemde in de veldslag en van de laatste tijdens de machtsoverweldiging door Magnentius die een soort van storm was van hagel met vuur en bloed ,gemengd. Dit vond zijn voortzetting in de vervolgingen tegen de rechtzinnigen door Constantius en Valentius met daartussenin de vervolgingen tegen alle christenen van Julianus de Afvallige. Het einde van dit alles schijnt de machtsaanmatiging van Maximus na de dood van Gratianus te zijn geweest en daarna de dood van Valentinianus II, en tenslotte de oorlogen en de dood van Theodosius, zodat deze bazuin aanving met het jaar 339 en eindigde in 395.

De tweede bazuin

(8:8 en 9) beeldt een groot koninkrijk af onder het zinnebeeld van een berg (zie Jer. 51:25) die van vuur brandt (d.w.z. op een woeste en felle wijze) en geworpen wordt temidden van het politieke lichaam of rijk van Rome, weergegeven door *de zee* (zie hoofdstuk 17:15), *welke daardoor voor één derde deel bloed werd*.

Hierdoor moeten wij buiten twijfel verstaan de invallen der barbaarse volken der Vandalen en Goten in de Romeinse gewesten. Dit ving aan omstreeks de dood van Theodosius en schreed op machtige wijze voort in de dagen van Arcadius en Honorius door Radagisus (405) en later door Alarik die Rome innam in 410: Het duurde voort tijdens de invallen van de Goot Athaulphus - die de grote stad plunderde in 414 -en

van Gensericus de Vandaal en van Attila de Hun in Italië en andere Romeinse gewesten, welke zij en anderen in die tijd jammerlijk verwoestten, eerst tot 455 toe en later tot 476.

De derde bazuin

(8:10 en 11) geeft duidelijk de ondergang van het Westelijk keizerrijk aan, vergeleken *bij een ster die uit de hemel van zijn heerlijkheid valt als een brandende fakkel*. Want nadat het rijk zich nog onder de duistere keizerfiguren Avitus Majoranus, Severus en anderen tegen zijn onvermijdelijk lot verzet had, ging het ten laatste met Augustulus te gronde, in 475 of 476. Deze ster werd "alsem" genoemd vanwege de bittere be-roeringen, die dit voor het keizerrijk meebracht. Want de Oost-Goten zetten zich in Italië neer en negeerden even willekeurig als de keizers vroeger hadden gedaan. Dit tijdperk begon dus met het koninkrijk der Oost-Goten in 476 ten eindigde tegelijk met dit rijk in 553.¹³

De vierde bazuin

(8:12) brengt nog meer verwoestingen over Rome; haar glans en heerlijkheid wordt verduisterd, hetgeen afgebeeld wordt *door de verduistering van een derde deel der zon, maan en sterren*. Hieronder hebben wij zonder twijfel te verstaan het verdere verval van de keizerlijke macht en heerschappij in het Westen door de Longobarden en naderhand door het Exarchaat. Deze bazuin duurde dus van het jaar 568 tot 758, *toen Pepijn, koning van Frankrijk, de paus in zekere zin koning van Rome maakte*. In ruil voor deze vriendendienst verleende de paus aan Pepijn's zoon Karel de Grote de nietszeggende titel van Rooms keizer, waarmee hij dus het nieuwe Westers keizerrijk tot evenbeeld van het oude maakte (Openb. 13:14 en 15), en waardoor zowel de macht van de Longobarden als die van het Exarchaat en van de keizers tenslotte als het ware in hem werd verenigd; en terwijl het Exarchaat in 752 eindigde, werden de Longobarden korte tijd later, te weten in 773, uit Italië verdreven.

Nu volgt een drievoudig wee, waarin het werk van de drie volgende bazuinen is vervat, welke daarom *de wee-bazuinen* worden genoemd, vanwege de opvallende oordelen die zij, meer dan de vorige, met zich meebrachten.

De vijfde bazuin

(Openb. 9:1 - 11) bracht het eerste wee teweeg. De beschrijving van dit wee is lang en de zinnebeelden zijn veel. Over zo'n uitgebreid onderwerp kan men niet verwachten dat ik veel zal zeggen; een korte weergave moge u genoeg zijn. Vooreerst moeten wij begrijpen dat met *de ster, die uit de hemel viel*, niemand anders bedoeld kan zijn dan de *bisschop van Rome*. Want een ster is het symbool voor de evangeliebediening (hfdst. 1:20) en kan daarom niet op Mohammed toegepast worden. Evenmin kan de plaats waaruit de ster viel, te weten de hemel, die duidt op de heerlijke en heilige staat der Kerk, overeenkomen met iemand anders dan die van de dienst van Christus afvalt tot de dienst van de wereld en de duivel. Want evenals van het oude Babylon gezegd wordt dat het uit zijn hemel van tijdelijke luister gevallen is, - en van Lucifer of de morgenster, uit zijn hemel der volken, - wordt van de bisschop van Rome gezegd, dat hij gevallen is uit de geestelijke hemel van zijn oorspronkelijke heerlijkheid en zuiverheid, en dus van eerste engel des lichts in de kerk verworden is tot de grote engel der duisternis. Zo is hij geworden de vorst der vleesgeworden duivelen en is de

¹³ Daarna veroverden de Longobarden in 568 Italië, met uitzondering van Rome en het Exarch van Ravenna.

sleutel van de bodemloze put (van welke sleutel hij en zijn opvolgers snoeven dat het de sleutel van Petrus is) door de oude slang in zijn hand gegeven om de duistere doeleinden der hel te volvoeren.

1. Dan was de dikke zwarte rook, die bij het openen van, de put des afgronds daaruit opsteeg; zeker bedoeld om aan te geven wat voor onwetendheid toen de wereld overheerste, en welke grove en verschrikkelijke dwalingen alom verspreid en voor Goddelijke waarheden aan de man gebracht werden door *de zotte monniken*, die toen onder verscheidene namen en aanvoerders - als sprinkhanen - rondzwermden.

2. In het bijzonder is daarmee óók de afgoderij bedoeld, die over de gehele toenmalige wereld de overhand begon te krijgen. Want omstreeks die tijd kregen de pausen tenslotte de overhand over de Griekse keizers, waarvan verscheidene hardnekkig tegenstand boden tegen de beeldendienst, hoewel in deze twisten aan beide kanten massa's mensen het leven lieten.

3. In de derde plaats waren de sprinkhanen, die uit deze rook opstegen, de Saracenen die Mohammed volgden, met zijn godsdienststelsel samengeflanst met behulp van Joden en ketterse christenen, in het bijzonder, van Sergius, een Nestoriaanse monnik, die de Arabische en Turkse schrijvers Bahira noemen.

Deze Arabische sprinkhanen - (wier opkomst ... gerekend wordt vanaf de tijd van Mohammeds vlucht uit Mekka, in het, jaar 622, korte tijd nadat de paus de titel van Universeel Bisschop ontving in 606) - namen in weinig tijds zó toe, dat zij een groot aantal landen veroverden of in zeer kort tijdsbestek onder de voet liepen, want zij overstroomden Perzië, Syrië, Egypte, Palestina en andere streken omstreeks 629-636. Zij strekten hun wapengeweld uit tot in (het vroegere Brits-Indië, in 643 en Spanje in 711 en teisterden verscheiden delen van Frankrijk van 721 tot 726, tot zij eindelijk door Karel Martel met een grote slachting werden verdreven, omstreeks het jaar 732. Zij bleven echter ook daarna nog gesel voor de christenen, vooral onder het bewind van de grote Almanzor, tot omtrent 772 toen de Turken opkwamen; zodat de vijf maanden of 150 jaren gedurende welke zij de christenen kwelden, (hoewel zij geen macht hadden hun rijk te vernietigen) zich uitstrekten van het jaar 622 tot 772.

Wij moeten echter niet denken dat deze vijf jaarmaanden het gehele tijdperk van deze bazuin uitmaken, want die tijd moet gerekend worden van 758 tot 1067 of daaromtrent, toen Tangrolipix de Turk een eind maakte aan het rijk der Saracenen en door zijn overwinning op de kalief van Perzië.

4. Daarom moet nu in de vierde plaats worden overwogen (om het overige van deze Saraceense wee-bazuin voorbij te gaan) dat, terwijl de afvallige bisschop van Rome de engel of boodschapper van de bodemloze put wordt genoemd, *Mohammed, de koning en profeet van deze Saraceense sprinkhanen, Abaddon of Apollyon heet* (9:11), d.i. een verwoester, daar hij zijn religie met zwaard en geweld voortplant. Vandaar dat zijn volgelingen sprinkhanen-staarten met angels als schorpioenen hebben, zoals gezegd wordt in vers 10, waarmee zij de zielen der mensen vergiftigden, als zij hun lichamen al spaarden. In andere opzichten waren zij vlug en sterk als paarden en hadden menselijke: aangezichten, zoals zij voor de verbreiding van hun bijgeloof redeneerden en vurig streden. En zij pronkten met vrouwenhaar om er bij de eerste aanblik zacht en innemend uit, te zien, hoewel zij tanden hadden als leeuwentanden omdat zij wild en wreed waren. Door deze eigenschappen behaalden zij wel

overwinningen en daarom worden zij voorgesteld als gekroond met gouden kronen (9:7).

Voor zover nu deze bazuin, over het geheel genomen; zowel *de opkomst van het rijk der Saracenen* omvat, van de tijd van de vlucht van Mohammed in 622, als het begin van de *opkomst van de paus* in 606 of 608, zette de wording van het Saraceense rijk zich vijf maanden of 150 jaar, dus tot het jaar 772 voort en van de paus van 606 of 608 tot 756 of 758.

Zodat de duur van deze bazuin met 758 begint en met betrekking tot het deel, dat de Saracenen raakt, omstreeks het jaar 1060 eindigt. Maar in zover zij betrekking heeft op de pauselijke, antichristelijke partij duurt zij voort tot aan de volgende en laatste bazuin toe. Omdat de Saracenen hier echter als een gesel voor de aanbidders van het beest ingevoerd worden en de Turken hen in dat werk opvolgden; wordt de bazuin naar het zichtbaar schouwspel der gebeurtenissen aangeduid en moeten wij dienvolgens aannemen dat zij daarmee eindigt.

De zesde bazuin

- het tweede wee genoemd - brengt daarom de Turken op het toneel van het Roomse rijk; zij worden voorgesteld onder de gedaante van vier engelen of oordeelsboden (9:13 - 15 e.v.) die gebonden waren aan de overzijde van de rivier de Eufraat, maar nu losgemaakt worden om die rivier over te trekken en invallen te doen in het Roomse rijk, om op de puinhopen daarvan voor zichzelf een rijk te stichten. Zij nu worden *vier Engelen* genoemd omdat de Turken verdeeld waren in vier Sultanaten of vorstendommen, zoals hun gezanten keizer Justinus in het jaar 570 meedeelden. Dit verhaalt één van de Byzantijnse geschiedschrijvers en is ook bij alle schrijvers ten deze vermeld.

Want tijdens hun merkwaardige overtocht over de Eufraat stonden zij onder bevel van Soleiman Shahum en zijn drie zonen; toen hij bij deze overtocht verdronken was, stelden zij zichzelf onder vier, andere aanvoerders, te weten Otrogules en diens drie zonen. Eén van hen was de vermaarde Ottoman, die een weinig later de grondslag legde van het grote rijk, waarover zijn geslacht tot de huidige dag de scepter zwaait.

Zij worden beschreven als bereden soldaten, want dat waren zij over het algemeen; zij vochten dan ook voor het grootste deel te paard, waarom een paardenstaart nog steeds onder hen een gedenkteken is en het voornaamste ereteken of embleem. Hun aantal was verbazingwekkend en kon te dier tijd wel .. miljoenen hebben geteld, gelijk men schijnt te beweren, want zij brengen zelden een leger te velde van minder dan een miljoen strijders tegelijk. Hun gepolijste borstplaten geleken vuur, als de zon erop scheen, en van hun paarden wordt gezegd dat zij onstuimig waren als leeuwen. En daar vuurwapen toen in de oorlog in gebruik kwamen en zij daarvan een grote voorraad hadden, evenals van geschut van verbazende grootte, dat hun het innemen van steden en in het bijzonder van Constantinopel vergemakkelijkte, wordt het schieten met deze wapenen te paard weergegeven alsof het vuur, de rook en de zwavel uit de monden der paarden waren gekomen, daar zij hun schoten losten over de koppen der paarden heen.

Hiermede doodden zij de lichamen der mensen; en met hun staarten, die ook hoofden hadden, doodden zij de zielen der arme schepselen, die door de giftige leringen der Turken gestoken of gebeten waren; zodat het derde deel der mensen (d.w.z. het derde deel van het oude Romeinse rijk; dat deel namelijk dat Constantius toeviel toen Constantijn het gehele rijk onder zijn drie zonen verdeelde), door hen overwonnen en vernietigd werd.

Als wij nu de tijd van deze bazuin naspeuren, dan vinden wij daarvan een nauwkeurige berekening. Want van de vier engelen wordt gezegd, *dat zij bereid zouden zijn tegen de ure, en dag, en maand, en jaar*. Daar een uur in dit boek altijd onbepaald voor een tijdperk of periode genomen wordt, moeten wij dit hier ook doen. Maar daar dagen, maanden en jaren altijd met een bepaalde duur gebruikt worden moeten wij ze hier ook zo uitleggen. De zin van deze plaats is dan, dat de Turken als voorbereide instrumenten in Gods hand, van de Eufraat losgelaten werden om de ondergang van het Griekse keizerrijk te bewerkstelligen en wel op een zeker uur of in een tijdvak, namelijk op een dag, een maand en een jaar. Want binnen dat tijdsverloop brachten zij het Oosterse keizerrijk ten onder.

Want daar een jaar in deze profetieën 360 jaren vertegenwoordigt en een maand 30 vormen deze, onder toevoeging van een jaar-dag, een tijdvak van 391 jaar. Nu hebben we tevoren opgemerkt, dat in of omstreeks het jaar 1067, d.w.z. 1062 in de profetische tijdrekening, Tangrolipix het rijk der Turken vestigde op de puinhopen van dat der Saracenen. Als wij daarom van die tijd af de 391 jaren rekenen, komen wij tot het jaar 1458 volgens onze gewone tijdrekening; maar volgens de profetische rekenwijze tot het merkwaardige 1453 toen Mohammed de Grote, Constantinopel innam en daarmee zijn eigen rijk stichtte op de puinhopen van het Griekse.

Nu is het zeer opmerkelijk, dat Johannes deze periode van 391 jaar niet als de gehele duur van het Turkse rijk opgeeft, maar alleen als een tijd van voorbereiding tot latere krijgsbedrijven, van het eerste begin af tot het hoogste toppunt. We zien dus hoe nauwkeurig dit vervuld is in de afloop, en ik hoop dan ook, dat de overdenking hiervan niet onvruchtbaar is.

Daar er nu een opvallende pauze en leegte als het ware is tussen het einde van de zesde bazuin en het begin van de zevende, welke ruimte gevuld wordt met **het doodslaan van de getuigen van de getuigen in hoofdstuk 11**, zou ik dat in alle bescheidenheid zo willen opvatten, dat, wat er tevoren ook voor bijzondere slachtingen van de heiligen geweest mogen zijn of later komen, de grote slachting in die tussentijd moet hebben plaats gehad. Want dit kon niet geschied zijn tijdens het hoogtepunt van de eerste twee weeën over de Antichrist en zijn volgelingen; en nog veel minder kan verondersteld worden dat het na het blazen van de zevende bazuin is en terwijl Gods laatste plagen over het beest staan uitgegoten te worden.

Ik houd het er daarom sterk voor, dat de getuigen, die sedert het begin der pauselijke bijgelovigheden "*profeteerden met zakken bekleed*", de eerbare Piemontezen, Albigenzen en Waldenzen waren, die tenslotte vermoord werden nadat zij de schok hadden doorstaan van alle vorige aanvallen, in het bijzonder die van Simon Montfort met zijn 500.000 kruisvaarders, welke Innocentius III omstreeks 1200 uit de oorlog tegen de Saracenen weggehaald had om dat goede volk uit te roeien.

Het doden van deze getuigen nu begon in 1416, toen Johannes Huss en daarna Hiëronymus van Praag verbrand werden, doch het bereikte pas zijn hoogtepunt toen de Boheemse Calixtijnen zich voegden naar de wil van het concilie van Bazel in het jaar 1434, waarna de gelovige Taborieten geheel en al verdelgd werden, evenals hun broeders in Piëmont, Frankrijk en elders; hetgeen plaats vond omstreeks 1492.

Want toen die uitgeroeid waren, waren de Calixtijnen niet meer dan de dode lichamen (zoals zij in hfdst. 11:8 genoemd worden) of lijken van de vroegere levende getuigen, over wie de pauselijke partij triomfeerde; want zij beschouwden hen als duurzame

zegetekenen en vonden het daarom niet dienstig hen nog verder om te brengen of buiten hun gezichtsveld te begraven. Want er wordt gezegd in hoofdstuk 11:7 en 8, *dat het beest hun krijg aandeed, nadat zij hun getuigenis volbracht hadden*. Er staat volgens het Grieks: "Hij doodde hen en ook hun lijken"; want de toegevoegde woorden "zullen liggen" staan niet in het origineel en bederven maar de zin - (of, hun lichamen, want sommige lezingen hebben dat in het Grieks, een verschil van één letter) - op de straat der grote stad, d.i. in Bohemen, één der straten van de pauselijke heerschappij, of de grote stad Rome in ruimer zin. Want tegen het einde van de vijftiende eeuw zijn de getuigen nagenoeg geheel uitgeroeid, blijkt mij.

Comenius verhaalt ons namelijk dat de Waldenzen in Oostenrijk en Moravië zich omtrent het jaar 1467 zozeer hadden aangepast, dat zij hun eigen godsdienst ontveinsden en zich in hun belijdenis en uitwendige godsdiensttoefening naar het pausdom richtten.

Ondertussen waren de Taborieten, die weigerden hetzelfde te doen, zo massaal verdeld, dat er nauwelijks zeventig van hen bij elkander te krijgen waren om te beraadslagen over de instandhouding der kerk, en om een bekwaam persoon te vinden om hun tot herder te zijn, want zij hadden geen leraar overgehouden in het jaar, 1467. Zo diep was de Kerk van Christus weggezonden, dat toen de verscholen resten der Taborieten, (die spelonkbewoners werden genoemd, omdat zij zich schuil hielden in holen en spelonken) vier mannen uitzonden om, de een door Griekenland en het Oosten, een ander door Rusland. en het Noorden, een derde door Thracië, Bulgarije en de omliggende landen en een vierde door Azië, Palestina en Egypte te reizen, zij wel veilig bij hun broederen terugkeerden, doch met het droevige bericht, dat zij geen kerk van Christus vonden die zuiver was of vrij van de grofste dwalingen, bijgeloof en afgoderij.

Dit verhaalt dezelfde schrijver (Comenius) in een ander werk, n.l. zijn "Short history of the Bohemian Church" als voorwoord in zijn "Exhortation to the Church of England", sect. 66, blz. 40.

Dit was in het jaar 1497. En toen zij twee jaar later twee van hun mannen, te weten Lucas Praag en Thomas German; uitzonden om Italië, Frankrijk en andere plaatsen te bezoeken, om te zien of er van de oude Waldenzen nog in leven waren, kwamen zij terug met hetzelfde droevige nieuws als de vorigen, dat zij geen overblijfselen gevonden noch er van gehoord hadden; zij hadden alleen het martelaarschap van Savonarola vernomen - die in 1498 terechtgesteld werd - en gehoord van enkele overgebleven Piemontezen, die verborgen in de Alpen verspreid waren, doch niemand wist waar.

Maar enkele jaren later werden de geringe overblijfselen van de Taborieten opgespoord en vervolgd, zodat er nauwelijks één ontkwam; in 1510 werden er zes tegelijk in het openbaar terechtgesteld, en in het volgende jaar de beroemde martelaar Andreas Paliwka, die de laatste in dat tijdvak was, denk. ik. Van zijn dood af in het einde van het jaar 1511 of in het begin van 1512, tot de dageraad der Reformatie die aanbrak met de prediking van Karlstadt en Zwingli - die minstens een jaar vóór Luther optraden, zoals Hottinger in zijn "Hist. Reform., deel: I" en anderen ons verhalen - verliepen slechts *drie en een half jaar*, een tijdperk dat zo precies mogelijk beantwoordt aan de drie en een halve dag van het onbegraven blijven van de getuigen.

Zodat begin 1516 zo niet het jaar tevoren, de levensgeest uit God in de getuigen kwam (hoofdstuk 11:11), hoewel dit zeer opmerkelijk aan de dag trad toen Luther de paus openlijk weerstond in 1517. Zij werden niet alleen weer levend maar - om de woorden

Van Johannes in vers 11 wat nader te verklaren – *zij stonden op hun voeten*.

Namelijk, toen in 1529 zo veel vorsten en vrije steden in Duitsland protesteerden tegen het edict van Worms en Spiers en daardoor de naam Protestant kregen.

Zij hoorden een stem uit de hemel zeggen: "*Komt herwaarts op*", vs. 12,= d.w.z. zij kwamen tot macht en tot rust toen Maurits van Saksen keizer Karel V versloeg in 1552, en dienovereenkomstig stegen zij op tot de hemel van eer, rust en veiligheid alsof zij door een wolk werden opgevoerd en dat nog wel ten aanschouwe van hun vijanden; toen werd de protestantse godsdienst ingevoerd en wettig erkend en toegelaten in het jaar 1555 en later gehandhaafd en bevestigd door Maximiliaan en Rudolf.

In hun dagen werd de kerk ook in verscheidene andere landen geplant, namelijk in Engeland, Schotland, Denemarken; Zweden, Zwitserland en de Nederlanden.

Nu is het merkwaardig dat in dit tijdperk, toen de getuigen hun getuigenis beëindigd hadden of op het punt stonden dit te doen, de Turken in 1453 Constantinopel innamen, welke gebeurtenis naar mijn gedachte met de aardbeving bedoeld is, waardoor het tiende deel van de Romeinse gewesten verwoest werd (Openb. 11:13), want het Griekse rijk was reeds tevoren minder dan één derde gedeelte van dat keizerrijk geworden.

Dus vielen Mohammeds overheersing van de Griekse kerk, en de pauselijke machtsaanspraken op de westerse christenheid, nagenoeg samen, die daarom in hetzelfde uur of tijdsverloop heten te vallen, d.w.z. vóór de zesde bazuin afliep en de zevende aanving. Want de zesde bazuin is het uur van het Turkse wee. Hun zegepraal was daaraan dan ook niet ongelijk. Want terwijl de papisten alleen over de dode lichamen van de getuigen zegevierden, d.i. over de Calixtijnen die niet langer levende getuigen waren, want de, Taborieten waren allen uit de weg geruimd en zichzelf hadden als levende getuigen *door hun bloed en door het woord van hun getuigenis* hun vijanden als het ware. overwonnen) triomfeerden de Turken slechts over *zevenduizend namen van mensen*, d.w.z. over de resterende oosterse christenen, die in alle opzichten zo ontaard waren, dat zij niet meer, dan de naam of schaduw van ware christenen hadden; alleen met dit verschil, dat terwijl de Grieken zich in belijdenis nog één met hun voorvaders beschouwden en dus in naam dezelfde waren, de Calixtijnen zelfs van dat voorrecht waren uitgesloten.

Nu wij deze dingen overwogen hebben - en ik kon hier gemakkelijk verder over uitweiden als mijn bestek dit thans toeliet - meen ik, dat het overduidelijk is, dat de grote slachting onder de getuigen juist moet hebben plaats gehad op de tijd door mij vermeld. Dit kon namelijk niet geschieden voordat de Antichrist op zijn hoogste toppunt van macht en grootheid was gekomen, en dat was voordien niet het geval. Het kon ook na het blazen van de zevende bazuin zijn het begin van het uitgieten van de fiolen, want de getuigen werden toen niet alleen opgewekt, maar werden ook de instrumenten voor dit laatste en grootste wee over degenen, die het beest aanbaden.

Daarom lezen we in hfdst. 11:14, 15 e.v., dat zodra de getuigen opstonden, *het tweede wee ophield en het derde aanving en in de begonnen verhoging van de heiligen, en de dienstknechten Gods* bestond.

Het is voor mij dan ook ten enenmale onbegrijpelijk, dat de getuigen opgestaan zouden zijn en de zaak van de Antichrist achteruit zou gaan, terwijl de getuigen toch gedurende zo'n tijd geheel afgesneden zouden zijn. Op dit punt durf ik dan ook te beweren - hoewel ik voorgenomen heb om mijn gedachten over de Openbaring alleen

bij wijze van aannemelijke gissingen voor te dragen - dat het moreel gesproken onmogelijk is, dat de getuigen ooit weer zó geheel gedood kunnen worden als zij tevoren geweest zijn, wat voor vervolgingen zij persoonlijk of gewestelijk ook voor een tijd mogen ondergaan en welke geduchte dreigingen er tegen de protestantse zaak allerwege ook moge komen.

Tegen deze bewering voorzie ik slechts één tegenwerping van gewicht en die is, *dat, daar gezegd wordt dat de getuigen de volle 1260 jaar van de heerschappij van het beest zullen profeteren met zakken bekleed, en pas gedood zullen worden als zij hun getuigenis hebben beëindigd (11:3 - 7), het erg vreemd lijkt te zeggen, dat zij zouden worden gedood tijdens die 1260 dagen of jaren hunner profeteren zolang vóór het einde daarvan.*

Hierop antwoord ik, dat er in vers 3 over twee zaken gesproken wordt met betrekking tot de tegenstanders van de Antichrist: het eerste is, dat zij getuigen tegen de gruwelen, of martelaren van die vijand genoemd worden; en het tweede is, dat van hen gezegd wordt, dat zij prediken of profeteren tegen zijn invloed. Nu wordt alleen in de laatste zin van hen gesproken in betrekking tot de gehele duur van 1260 dagen; al duurt dus hun getuigen ... in uitgebreide en algemene zin, 1260 jaar lang (en dat voor het grootste gedeelte in zakken gekleed vanwege de voortdurende verdrukkingen die zij van die onvermoeide vijand ontmoeten), dan heeft toch hun getuigenis ... door marteldood en lijden in enge en eigenlijke zin slechts betrekking op de tijd van hun staat van verachting en verdrukking tijdens de woede der pausgezinden vóór het blazen van de zevende bazuin.

Nu wordt er niet gezegd (hoewel dit tot dusver wellicht nimmer is opgemerkt) dat de getuigen gedood werden nadat hun gehele profetie of prediking voltooid was, of nadat de 1260 dagen verlopen waren, doch alleen dat zij, nadat hun getuigenis voor Christus door lijden voorbij was, dan overal en algeheel zouden worden gedood en afgesneden (vers 7). Hoewel er nu sinds de Reformatie en het blazen van de zevende bazuin, vele vervolgingen zijn geweest, zijn die toch nooit meer algemeen geweest. Bovendien is het verschil tussen de getuigen vóór en sinds die tijd in dit opzicht groot, want sedert Luther begon op te treden is onze godsdienst in verscheidene landen openlijk bevestigd en bij de wet erkend, in tegenstelling tot het pausdom dat deze erkenning nooit gehad heeft.

De zevende bazuin

klinkt voorts onmiddellijk aan het einde van de zesde. (Openb. 11:14 e.v.), d.w.z. ná *het herleven der getuigen*. Evenals nu de hoofdstukken 12 en 13 niets anders bevatten dan verdere schilderingen van de staat van zaken onder de voorafgaande zes bazuinen, die betrekking hebben op de toestand van de kerk en de antichristelijke partij beide; gaan de hoofdstukken 14 en 15 *vooraf aan de tijd van de zeven fiolen* die op het pausdom en zijn rijk zouden worden uitgegoten.

Over deze gezichten zou ik veel dingen willen zeggen, maar ik moet mij beperkingen opleggen om niet te langdradig te lijken. Ik zal u daarom alleen datgene in herinnering brengen, waarop ik tevoren zinspeelde, namelijk *dat de zevende bazuin de zeven fiolen in zich sluit*. Want deze laatste zijn slechts de delen daarvan, welke de zaak van het pausdom - die onder de vorige bazuinen was toegenomen - (nu) geleidelijk te gronde richten. Zoals nu dit tijdperk de Hervorming inluidt en de koninkrijken der wereld, die tevoren onder de Antichrist waren, stap voor stap zo zeer en zó wonderlijk doet veranderen dat ze koninkrijken van God en van Zijn Christus worden (11:15 ex.),

hebben wij hier, na een algemeen doch heerlijk beeld van de staat der kerk sedert de Hervorming, (hoofdstuk 14) en een algemeen overzicht van de fiolen om uitgegoten te worden op de papisten, een duidelijke beschrijving van het uitgieten van deze zeven fiolen (hoofdstuk 16) in gehoorzaamheid aan de grote stem uit de tempel (vs. 1), hetgeen slechts een herhaling is van het blazen van de zevende bazuin (11:15) onder een nieuw beeld.

Het derde en laatste zevental is derhalve dat van de fiolen of laatste plagen en oordelen over pauselijk Rome, hetgeen ik zoveel mogelijk zal verklaren door een duidelijke beschrijving van die fiolen, welke, mijns inziens, reeds vervuld zijn en daarna door enige gissingen aangaande de overige fiolen.

Maar voordat ik tot de beschouwing van deze fiolen afzonderlijk overga, zou ik twee dingen voorop willen stellen.

- Het eerste is, dat, zoals de bazuinen de Antichrist deden opkomen en de fiolen hem moeten neerwerpen, er een wonderlijk verband is tussen de laatste en, vooral de vier eerste. Want de eerste bazuin en de eerste fiool brengen Gods oordelen op de aarde, de tweede bazuin en fiool op de zee, de derde bazuin en fiool op de rivieren en de vierde bazuin en fiool op de zon.
- Het tweede is, dat, daar de fiolen duidelijk een worsteling en strijd tussen de pauselijke en de hervormde partijen veronderstellen, *elke fiool moet worden gezien als de gebeurtenis zelf en de afloop van een der van tijd tot tijd gedane aanvallen van die eerste partij op de andere*; waarvan de uitslag tenslotte in het voordeel van de tweede partij is. Daar dit het indrukwekkendste en meest opvallende gedeelte is van het tijdperk waarop de fiool betrekking heeft, wordt het tijdperk zelf daarnaar genoemd, evenals de overwinning van Caesar op Pompejus en van Augustus op Antonius hun voorafgaande oorlogen veronderstellen en hun regeringen een bepaalde naam verlenen. Dit vooropgesteld, ga ik nu over tot

De eerste fiool

die op aarde werd uitgegoten om de onderdanen van het beest te plagen (Openb. 16:2), beduidt Gods oordelen over de grondslagen van de pauselijke macht; waarbij de aarde die is, waarop wij wandelen en onze huizen bouwen en uit welks schoot ons levensonderhoud voortkomt. Ik versta hieronder dus de roomse geestelijkheid en het pauselijk gebied met de inkomsten welke hen in stand houden. Dit begon met de Hervorming en duurde voort totdat de pauselijke afgezanten met hun bedriegerijen uit die landen in Europa werden uitgeworpen, welke de Hervorming omhelsd hadden. Men kan licht bevroeden welk een bittere vernedering dit voor die partij moest zijn, toen de gewaande heiligheid van hun priesters, monniken en nonnen puur bedrog bleek en hun mirakelen niets dan leugens en goochelarij; toen hun sprookjes over het vagevuur openlijk bespot werden en hun aflaten geen kopers meer vonden; toen dus de paus en zijn rood-gehoede en gemijterde dienaren zich uit zoveel gedeelten van hun gebied verdreven zagen, hun kweekscholen tot vorming van hun bonte mengeling van strijders in alle soorten congregaties en orden werden neergehaald en zij op die wijze veel van hun jaarlijkse inkomsten verloren. Vandaar dat gezegd wordt, dat zij dooreen kwaad en boos gezweer werden aangetast, waardoor zij inwendig gepijnigd en gekweld en verachtelijk werden in de ogen van de wereld, die hen beschouwde als niet beter dan ongedierte en een plaag voor de mensheid.

Deze fiool begon dus met de opkomst van Zwingli en Luther en de andere hervormers, in de jaren 1516 en 1517 en duurde tot het jaar 1566, dus ongeveer 50 jaren. Want omstreeks die tijd waren alle hervormde kerken gesticht en hadden zij hun

geloofsartikelen en belijdenissen tegen Rome uitgegeven, tegenover de uitspraken van het concilie van Trente in 1563 en de geloofsbelijdenis van paus Pius IV die in 1564 twaalf anti-christelijke artikelen toevoegde aan de oorspronkelijke twaalf christelijke artikelen des geloofs,

De tweede fiool

(16:3) moet derhalve beginnen waar de eerste eindigde, wat het tijdperk betreft dat dan aanvangt.

Nu bevind ik, dat in 1566 de vijandelijkheden tussen de koning van Spanje en de Staten der Nederlanden begonnen, welke laatste de scheldnaam van "geuzen" ontvingen. En al waren de Spanjaarden in de eerste tijd vaak aan de winnende hand, tenslotte werden zij toch gedwongen de Nederlanden als vrije staat te erkennen. Toen was het dat de zee bloed werd voor de roomsgezinden, daar de aanhangers van de paus zich in hun verwachtingen deerlijk teleurgesteld zagen. Want na hun gruweldaden onder de hertog van Alva in de Nederlanden en na hun slachtingen van de protestanten in Frankrijk en andere streken veranderde het toneel zeer snel. In het jaar 1588 verloren de Spanjaarden namelijk hun kolossale Armada en gingen zij gedurig in macht achteruit. Ook werd de hertog, de Guise, deze aartsvijand van de Protestanten in hetzelfde jaar gedood. Voorts stierf in 1598 Philips II van Spanje, opgegeten door de luizen, en werd in hetzelfde jaar in Frankrijk het Edict van Nantes ten gunste van de Protestanten uitgevaardigd. Zodat terwijl de zaak der hervorming overal in vrede was en in Holland en Engeland de overhand kreeg, de pauselijke partij daarentegen zag hoe Spanje, voorheen de schrik van de protestanten, tot kwijnen gebracht was en hoe al zijn bondgenoten de oorlogen en vervolgingen moe waren. Vervolgens werd in het jaar 1609 een bestand gesloten tussen de Spanjaarden en de Hollanders en hoewel de oorlog daarna hervat en verder gevoerd werd, werd zij zo slap en flauw gevoerd, dat zij door beide partijen amper werd waargenomen of doorgezet, allermint door de Hollanders, die meest wonnen en voorspoed hadden; zodat wij, daar de tijd van deze fiool in 1566 begon, mogen aannemen, dat zij ongeveer 50 jaar voortduurde, derhalve tot 1617 in welk jaar de derde fiool moet zijn begonnen; want:

De derde fiool

(16:4 - 7) werd uitgegoten op de rivieren en in de fonteinen der wateren, of wel dat machtsgebied der pausen, dat er even onmisbaar voor was als rivieren en bronnen voor het land; waarmee de vorige fiool, wat de aard van de plaag betreft, als het ware wordt voortgezet. Want daar onder de vorige fiool levende zielen die in of op de zee waren werden uitgeroeid, namelijk de Spanjaarden, die toentertijd grote zeelieden waren doch na het jaar 1588 hun vroegere oppermacht ter zee aan de Engelsen en Hollanders verloren, werd het door deze plaag voor de pauselijke partij moeilijk gemaakt om staande te blijven en zelfs in het eigen land en verscheidene streken in Duitsland en de omliggende landen een voet aan de grond te houden. Want in het jaar 1617 werd, toen Ferdinand door keizer Matthias aan Bohemen werd opgedrongen en tot koning gekroond, de grondslag voor nieuwe twisten gelegd, want niet lang daarna ontstond daaruit een allerbloedigste godsdienstoorlog¹⁴ de levende schepselen of welke het gehele keizerrijk deed schokken en Europa verschrikte.

En hoewel de Protestanten toen Bohemen verloren en een deel van Palts, en verdreven werden uit Moravië, Oostenrijk en Silezië; en zij niet alleen in vele plaatsen vervolgd

¹⁴ De dertigjarige Duitse oorlog

werden maar overal schenen te worden verdelgd en uitgeroeid, keerde het getij plotseling.

Want nadat de keizer Duitsland een aanzienlijke tijd met een veteranenleger had bedwongen, viel Gustaaf Adolf in 1630 Duitsland binnen en behaalde overal de overwinning. En hoewel hij omstreeks twee jaar later sneuvelde bleef zijn leger toch aan de winnende hand, totdat alle geschillen tenslotte bij de vrede van Munster in 1648 werden bijgelegd. Daarmee moet dan ook de tijd van de derde fiool geacht worden af te lopen, welk tijdvak 31 jaar beslaat.

En terwijl deze tijd aanving met vervolging van en wreedheden jegens de protestanten, horen wij tenslotte *de engel der wateren danken, dat aan de papisten eindelijk hun eigen bloed is te drinken gegeven, welke lofzang een andere engel bijvalt en bevestigt met "amen"*. Dit alles drukt blijkbaar de vreugde uit, zowel van de protestantse staat als kerk, door het krijgsgeluk der Zweden tegen de keizer.

De vierde fiool

komt nu en wordt uitgegoten *op de zon van het rijk der pausen* (vers 8). De uitwerking daarvan is, *dat de mensen werden verzengd of verbrand met vuur*, hetgeen echter nog niet maakt dat zij zich bekeren, *want zij lasteren Zijn Naam nog te meer* (vs. 9). Daar deze fiool moet beginnen waar de ander ophoudt - d.w.z. in of kort na het jaar 1648 - kan ik niet anders zien dan dat zij de oorlogen aangeeft die op de vrede van Munster volgden, alsmede andere op zichzelf staande gebeurtenissen. Wij zien dan dat de Franse vijandelijkheden in Vlaanderen omtrent die tijd beginnen. Weliswaar scheen dit vuur bij de Pyrenese vrede, omtrent tien jaar later, te zijn geblust; maar het bleek eer voedsel aan de vlammen te geven, want die braken met meer geweld dan tevoren uit door de bezetting van Lotharingen, de nieuwe veroveringen van de Fransen in Bourgondië en Vlaanderen, de oorlogen tegen Duitsland en de invallen in de Nederlanden. Daaraan kunnen wij nog de twist toevoegen van de Franse koning met verscheidene pausen over de teruggave van Castro, de rechten van de hertog van Modena enz.

Aangezien nu het bombarderen van grote en kleine steden voornamelijk in die latere oorlogen begon, kunnen wij zien hoe terecht het beeld van verzengen en verbranden van boven af (door de zon) gebruikt werd om de tijd van deze fiool te kenschetsen.

Maar de hoofdzaak die hier moet worden opgemerkt is, dat de zon en de andere hemellichten symbolen zijn van vorsten en koninkrijken. Daarom moet het uitgieten van deze fiool op de zon de vernedering betekenen van sommige machtige vorsten, die de Roomse zaak toegedaan zijn en begunstigen. Daarom moeten daaronder voornamelijk worden verstaan de prinsen uit de huizen van Oostenrijk en Bourbon, zonder echter andere pausgezinde vorsten uit te sluiten. Nu is het geen ongewone zaak, dat God zijn vijanden zich elkaar onderling laat verzwakken en vernietigen. En daarom acht ik dat deze fiool zo moet worden verstaan als er gezegd wordt, dat bij het uitgieten daarvan op de zon, haar, d.i. de zon, (gelijk de meesten deze woorden uit hun verband opvatten) macht werd gegeven om de mensen door vuur te verzengen. Dit blijkt duidelijk uit, hetgeen van deze fiool is vervuld en zal het later mogelijk nog meer worden. Want gelijk Frankrijk in de gegeven voorbeelden gebruikt werd om het huis van Oostenrijk te kwellen en als het ware in zijn beide takken te verzengen, werd Frankrijk . later zelf in de engte gedreven, toen het zich gedwongen zag Holland te verlaten, dat het in 1672 haast overmeesterd had, en in het bijzonder toen het zich genoodzaakt zag al zijn veroveringen in Vlaanderen bij de vrede van Rijswijk op te geven.

Weliswaar schijnt Frankrijk thans weer meer luister dan ooit te hebben verkregen door de bestijging van de kleinzoon van de Franse koning van de Spaanse troon, maar dit is een gevolg van de verdwijning van het toneel van de eerste tak van het Oostenrijkse huis, welke is uitgestorven. En wie kan zeggen of deze machtsvergroting niet de aanleidende oorzaak kan zijn van de ondergang of het verval van de Franse macht, doordat dit koninkrijk zich zowel in mensen als in geld uitput ter verdediging van een zwakke monarchie?

Ondertussen zien wij dat deze fiool reeds zijn werk heeft gedaan met de roem te laten verbleken van koning Jacobus, (van wie de papisten nieuwe veroveringen verwachtten) door toedoen van koning Stadhouders Willem III, die ook een middel in Gods hand was om de Franse koning in zijn veroveringen in Vlaanderen en aan de Rijn tot staan te brengen. En wij zien de uitgieting van deze fiool ook in de ondergang van het Oostenrijkse huis door het verlies van Spanje en de daarvan afhankelijke vorstendommen, evenals in het verijdelen van de valse plannen van de drie verbonden vorsten van Polen, Denemarken en Rusland.

Toekomst

Daar ik hiermee de tijd afgebakend heb waarin we ons nu bevinden, is het zaak een einde te maken aan onze bespiegelingen over de Openbaring, daar er niemand is die kan zeggen goede grond te hebben om de toekomst te berekenen. Niettemin zal ik, nu ik zo ver gekomen ben, het wagen enige verdere gissingen mijnerzijds op dit punt naar voren te brengen. Gissingen, want ik wil verre blijven van de verwatenheid van sommigen die hun gedachten hoger aanslaan.

Deze gissingen van mij zullen betrekking hebben op twee zaken, namelijk

- I. op het overblijvende deel van deze fiool en
- II. op de andere fiolen welke op deze volgen.

I. Ten eerste. Wat het overblijvende deel van deze vierde fiool aangaat, ben ik in alle bescheidenheid van gevoelen, dat deze haar hoogtepunt zal bereiken omtrent het jaar 1717 en dat zij zal aflopen omstreeks het jaar 1794. De gronden voor deze eerste gissing zijn tweeledig.

- De eerste grond is deze, dat het pauselijk rijk een grote machtstoename verkreeg toen het West-Romeinse rijk in 475 onderging; daarop volgden een jaar later de Heruliërs en vervolgens de Oost-Goten. Als wij nu van dit merkwaardige jaar af de 1260 jaren rekenen komen wij uit bij 1735, hetgeen volgens profetische tijdrekening 1717 is.
- De tweede grond is deze, dat dit jaar ons terugvoert naar een nieuwe honderdjarige tijdkring; want het is opmerkelijk dat Johannes Huss en Hieronymus van Praag verbrand werden in het jaar 1417, waarna de ware religie in Bohemen en elders meer en meer verduisterd en onderdrukt werd tot het merkwaardige jaar 1517 toen Luther opstond en de hervorming een nieuw aanzien gaf, naar die wonderlijke voorzegging van Hieronymus van Praag: "Na verloop van honderd jaar zal God ze ook mij vergelden", welke woorden de Bohemen later als hun zinspreuk op hun munten lieten slaan. Van dat jaar af ging de zaak steeds vooruit - met welke hinderpalen en moeilijkheden zij ook te kampen had - tot het jaar 1617, omtrent welk jaar de Duitse en Boheemse oorlogen uitbraken. En het is maar al te duidelijk welk een verval sindsdien tot nu toe gevolgd is in weerwil van de uitgieting van de tweede, derde en vierde fiool.

Er is dus reden om te verwachten, dat bij het begin van een nieuw tijdvak van honderd jaar er weer een verandering ten goede zal komen, want ik kan slechts hopen, dat de voornaamste steunpilaren van de Antichrist een nieuwe vernedering zullen ondergaan. En wellicht begint dit met een aanmerkelijke achteruitgang van de Franse monarchie omtrent die tijd, zodat terwijl de Franse koning de zon als zijn embleem heeft met als zinspreuk: "nec pluribus impar" (ik doe zelfs voor veel zonnen niet onder), hij tenslotte, of liever zijn opvolgers en de monarchie zelf, (minstens vóór het jaar 1794) genoopt zal zijn te erkennen, dat hij (ten opzichte van de naburige heersers) maar "singulis impar" (gelijk aan de anderen) is.¹⁵

Wat het einde van deze fiool aangaat vrees ik zeer, dat dit niet vóór het jaar 1794 zal zijn. De grond voor mijn gissing is deze, dat de paus een nieuwe basis voor zijn verheffing kreeg, toen Justinianus, na zijn verovering van Italië, dat in grote mate aan het bestuur van de paus overliet, bereid om zijn eigen gezag te laten overschaduw

¹⁵ Zeer duidelijk vervuld tijdens de Franse Revolutie, die een schrikbewind voerde vanaf 1792-94 en waardoor koning Lodewijk de XVII onthoofd werd

tot bevordering van de macht van deze trotse prelaat. Daar dit in 552 geschiedde, komen wij door toevoeging van de 1260 jaren tot het jaar 1812¹⁶, hetgeen naar profetische tijdrekening wordt het jaar 1794. Dan zal, naar ik veronderstel, de vierde fiool eindigen en de vijfde aanvangen met verdere vernedering van het pausdom, nadat de vierde 148 jaar geduurd zal hebben. Lang in vergelijking met de vorige fiolen, doch de duur der vierde, vijfde en zesde bazuin in aanmerking genomen, maar kort, daar deze onderscheidenlijk 190, 302 en 393 duurden.

Nu mag ik mij wel ontslagen achten van mij verder te wagen op het pad der gissingen aangaande het huidige tijdsgewricht. Daar ik echter mijn gedachten omtrent de toekomst toch niet hoger aansla dan *vermoedens*, zal ik pogen nog iets toe te voegen aan wat ik reeds gezegd heb.

1. Daarom zij ten eerste in de herinnering teruggeroepen, wat ik vooropstelde bij de beschouwing van de zeven fiolen, en wel als tweede punt, namelijk dat de fiolen allen duidelijk een worsteling of strijd veronderstellen tussen de pauselijke en de hervormde partij, en dat dus elke fiool moet worden gezien als het werk en de afloop van de een of andere nieuwe aanval van die eerste partij (de pauselijke), op de andere (de hervormde), waarvan de uitslag uiteindelijk gunstig blijkt voor de laatste ten koste van de eerste. Want als dit goed in het oog wordt gevat, zullen wij daaruit zien, *dat een tijdelijke grote achteruitgang van de protestantse zaak bij grote en geduchte vorderingen en trapsgewijze toeneming van de Roomse invloed, zeer wel te rijmen zijn met de plaats van deze beide tegengestelde belangen onder de fiolen.*

Want evenals het heidense Rome onder de zegels allengs ten onderging, terwijl het onder vele dezer zegels naar het uitwendige te oordelen, scheen toe te nemen en teugellozer scheen te worden dan tevoren, hoewel het toch inderdaad achteruitging, moeten wij aannemen dat dit evenzo het geval zal zijn met het pausdom. Gelijk volken en rijken allengs en ongemerkt groot worden, zo kwijnen zij ook weg. En daarom moet men niet gelijk sommigen, zulke hersenschimmige gedachten koesteren over de val van het pausdom, alsof die schielijk of op miraculeuze wijze zou gebeuren. Want zoals deze macht stilaan en geleidelijk opkwam, moet zij op gelijke wijze verdwijnen. Om verder te illustreren wat van de fiolen nog onvervuld is, met datgene wat daarvan reeds verleden tijd is geworden, moeten wij terugzien naar de twee voorafgaande fiolen.

De tweede fiool begon met een geweldige aanval op de protestanten door de groeiende invloed van het Oostenrijkse huis, van 1566 tot 1588; gedurende heel deze tijd scheen de fiool eer op de protestanten dan op de papisten te worden uitgegoten. Doch gelijk er een oorlog gevoerd moet worden om een overwinning te behalen, zo was het ook hier. Zodat tenslotte de uitwerking van de fiool aan de Oostenrijkse partij bleek, van 1588 tot 1598 en daarna tot 1617. Want het is met de kerk als met de christenen afzonderlijk: zij worden vaak door de Satan zeer met vuisten geslagen en soms door verzoeken tot het uiterste gebracht, doch dragen in het einde altijd de zege weg.

- Wie zou gedacht hebben dat de Christelijke kerk weldra zou triomferen over het heidense Romeinse rijk toen de vreselijke vervolging onder Diocletianus en zijn mede-keizers op haar hoogst was? Maar als de nacht op haar donkerst is kondigt zich, in de gewone wegen van Gods voorzienigheid met haar, de dageraad van de kerk aan. En dit is zeer opvallend in de periode van de derde fiool.

¹⁶ Vanaf ca. 1812-1817 begon een wereldwijde religieuze opwekking

- Wie zou gedacht hebben dat het verlies van Bohemen en de overheersing door keizer Ferdinand van geheel Duitsland met een machtig leger, zouden kunnen uitlopen op de overwinning van de Zweedse wapenen en op de komende zekerheid van de protestantse zaak door geheel Duitsland en daarbuiten? Wij moeten dan ook niet verbaasd staan als **het huis van Bourbon** verwekt wordt om 16 jaar lang opnieuw een schrik en gesel voor de wereld en in het bijzonder voor de protestantse landen te worden.

2. Tot versterking van deze gissing zij in de tweede plaats overwogen - boven wat ik tevoren over dit punt aanstipte - dat het iets zeer ongewoons en merkwaardigs is en in zekere zin aan deze fiool eigen, dat de zon waarop zij wordt uitgegoten de uitvoerster moet zijn van het oordeel van deze fiool, terwijl zij zelf er mee geplaagd wordt. Wie hier dan ook met de zon bedoeld wordt - gelijk ik veronderstel dat het voornamelijk het huis van Bourbon is - zij wordt, evenals de duivel, zowel gebruikt om anderen te kwellen als om daardoor zelf geplaagd te worden. Indien dan ook de koning van Frankrijk hiermede hoofdzakelijk wordt bedoeld vrees ik, dat hij nog, in de hand Gods, gebruikt wordt als in oude tijden Nebukadnézar onder de Joden, namelijk als een zware gesel voor de protestantse kerken allerwege. En behalve dit kenmerkende teken, hetwelk zijn verdere verheffing en onze vernedering schijnt te voorspellen, is er nog een derde punt, waaraan ik niet dan met vrees en beven kan denken, namelijk dat er verder gezegd wordt, *dat terwijl de zon van de pauselijke wereld zijn noodlottige en vreselijke loopbaan volgt en de mensen met vuur verzengt, dezen er zo verre van af zijn, om zich door deze oordelen te bekeren, dat zij de Naam van God die macht heeft over deze plagen, hoe langer hoe meer gaan lasteren.*

En zolang de toestand der protestantse wereld zo is, zolang godloochening, deïsme, Socinianisme, dwaalleer, heiligschennis, onverschilligheid, vormendienst, afkeer van de ware vroomheid en een bittere vervolgingsgeest onder ons voortduren en toenemen, wat kunnen wij anders verwachten dan nieuwe en verwoestende oordelen? Want zolang wij zo in tegenheid met God blijven wandelen, kunnen wij slechts verwachten, dat de Heere met ons eveneens in tegenheid wandelt. Tevergeefs is het als wij dan roemen op onze voorrechten of ons op die grond vrij pleiten van die oordelen. Want als ons volk niet tot berouw en reformatie komt, zullen onze volkszonden naar alle waarschijnlijkheid ellenden op ons doen neerdalen en dat te spoediger en te zekerder naarmate wij zo bijzonder bevoorrecht zijn geweest. Want wij mogen in zulke omstandigheden wel verwachten, dat God tot ons, gelijk oudtijds tot de Israëlieten, zal zeggen: "Uit alle geslachten des aardbodems heb ik ulieden alleen gekend; daarom zal ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken" (Amos 3:2). Als wij dus voortgaan niet zondigen, gelijk wij tot nu toe gedaan hebben, mogen wij wel toezien opdat de wraak niet nabij is. Ik bid God dat deze vrees van mij ongegrond mag blijken. Doch integendeel vrees ik, dat ik reden te over heb om hier profetisch op ons toe te passen wat Petrus tot zijn tijdgenoten zeide: "Het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods", hoewel ik ook met hem mag besluiten: "en indien het eerst van ons begint, wat zal het einde zijn van degenen, die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn? En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?" Als wij daarom geroepen worden om voor onze heilige godsdienst te lijden, laten wij dat doen "naar den wil van God, Hem onze zielen, als den getrouwen Schepper, met weldoen aanbevelende" (1 Petrus 4:17 - 19) ..

Als men echter vraagt: *wanneer het getij voor de protestantse kerk zal keren?*

Dan antwoord ik: als de mensen zich meer algemeen tot God bekeren, en niet eerder.

Maar als men verder navragen zal: *of de zon van het pauselijke rijk zelf op het laatst niet verduisterd zal worden?*

Dan moet ik met stelligheid verzekeren van wel; anders zou deze fiool geen oordeel, over de zon en de Rooms en zijn.

Maar als dan nog gevraagd wordt: *wanneer dit zal voorvallen en hoe?*

Moet ik u zeggen, dat ik niets heb toe te voegen aan wat ik omtrent de tijd gezegd heb. Wat het hoe betreft, geeft onze tekst grond om onze gedachten hierover wat duidelijker te bepalen.

4. Daarom mag ik in de vierde en laatste plaats terecht veronderstellen, dat de Franse monarchie, nadat zij anderen heeft verzengd, zelf daardoor zal verbranden. Want haar vuur, en de brandstof die het voedt, zal ongemerkt uitbranden totdat het tegen het einde dezer eeuw geheel zal zijn uitgebrand, zoals de Spaanse monarchie voorheen tegen het einde der zestiende eeuw

II. In de tweede plaats zou ik ten aanzien van de overblijvende fiolen mijn gedachten naar voren brengen. Ik veronderstel dan dat:

De vijfde fiool

(Openbaring 16:10 en 11), welke op de troon van het beest moet worden uitgegoten, - of op de machten - welke meer rechtstreeks behoren tot, en afhankelijk zijn van de Pauselijke Stoel, zal waarschijnlijk aanvangen omtrent het jaar 1794 en eindigen omstreeks 1848, zodat de duur van deze fiool een tijdvak van 54 jaar zal beslaan. Want ik neem aan, dat er geen reden is om te veronderstellen dat er, daar de paus de titel van *algemeen bisschop* pas in 606 verkreeg, een of meer fiolen rechtstreeks op zijn zetel zullen worden uitgestort vóór het jaar 1848, - om zo'n zichtbaar einde aan zijn macht te maken als men van dit oordeel moet geloven - en het jaar 1848¹⁷ is ook die datum, gerekend naar de 1260 jaren in profetische tijdrekening van het jaar 606 af. Maar toch moeten wij niet menen dat deze fiool het pausdom geheel zal vernietigen, al zal het er bijzonder door verzwakken; want wij vinden hem nog aanwezig en in leven als de volgende fiool wordt uitgegoten.

De zesde fiool

(16:12 e.v.) zal worden uitgegoten op de Mohammedaanse Antichrist, zoals de vorige op het pausdom. En daar de zesde bazuin de Turken van de overzijde van de Eufraat deed opkomen, vanaf welke overtocht der rivier zij het begin van hun opkomst rekenen, doet deze fiool hun golven opdrogen en hun macht teniet gaan¹⁸, als de middelen en de weg om de oosterse koningen en koninkrijken voor te bereiden en te bewegen, hun heidense en Mohammedaanse dwalingen af te zweren ten einde het Christendom aan te nemen en te omhelzen. Dit is, naar mijn gevoelen, de hoofdinhoud van deze tekst; en niet, dat onder deze benaming van *koningen van het oosten* de Joden moeten worden verstaan, want dit is de tekst geweld aandoen om er een bepaald oogmerk mee te dienen waarmee ik mij niet kan verenigen

¹⁷ De periode van 1260 jaar gerekend vanaf 606/7 in zonnejaren eindigt in 1867. Vanaf dit jaar tot 1870 vernietigde Victor Emmanuël de wereldlijke macht van de Paus en de koning van Pruisen bracht de Franse macht ten onder.

¹⁸ Vanaf het revolutiejaar 1848 en vooral ná 1870 werd het Turkse rijk verbroken; totdat de Turken in 1916/17 uit het land van Israël verdreven werden. In 1870 vond de 1ste Alijah naar Palestina plaats.

Daar deze fiool nu de Turken moet vernietigen, vernemen wij van drie onreine geesten de vorsen gelijk, die werden uitgezonden door de Satan en door de overgebleven staat en kerk van Rome (het beest en de valse profeet genoemd), met het doel om de oosterse volken, ná hun Mohammedaanse godsdienst te hebben opgegeven, bedekt over te halen zich bij hun afgodisch en vervalst christendom aan te sluiten, liever dan de ware reformatorische leer te omhelzen. En het zal deze afgezanten gelukken, de oosterse koningen en hun onderdanen en met, hen het grootste deel der mensheid tot hun partij over te halen, zodat zij met hun hulp als werktuigen en zendelingen de gehele wereld in zekere zin zullen bewegen om met hen mee te doen om de heiligen uit te roeien.

En hier geeft Christus, in een tussenzin, *een wachtwoord aan zijn dienstknechten om in dit uur der beproeving te waken* (16 vs. 15).

Maar wanneer de paus eenmaal aan het hoofd van deze uitgestrekte legermacht zal staan en ze naar het slagveld gebracht zal hebben dat Armageddon heet (d.i. de plaats waar een bij uitstek duivelse, listige en machtige samenzwering tegen de volgelingen van Christus zal zijn) dan zal terstond de zevende engel zijn fiool uitgieten, tot hun ondergang en verderf.

De zevende fiool

die in de lucht wordt uitgegoten (16 vs. 13) brengt daarom donder, bliksem, hagel en stormwinden, die samen met een geweldige aardbeving alle antichristelijke volken en in het bijzonder Rome of het verborgen Babylon, vernietigen. En evenals Christus zijn lijden aan het kruis besloot met deze uitroep: "Het is volbracht", zo wordt het lijden van de kerk besloten door een stem vanuit de tempel des hemels en van voor de troon van God en Christus, zeggende: "*Het is geschied*". ***En hiermede zal dan het gezegende duizendjarig rijk van Christus' geestelijke regering op aarde een aanvang nemen.***

Van dit begin en van wat men mag verwachten dat daarop zal volgen, hebben wij tevoren met een enkel woord melding gemaakt.

Aangezien nu deze, twee fiolen als het ware één voortgezette is, omdat de eerste in de tweede uitloopt en de tweede de eerste voltooit, want de eerste vertoont ons de toebereidselen van het beest tot zijn krijg tegen de heiligen en de andere toont ons de afloop van het geheel, is het niet nodig u een of andere gissing te geven omtrent het einde van de zesde fiool of de aanvang van de laatste. Wil alleen opmerken, dat de eerste van deze twee waarschijnlijk het grootste gedeelte van de tijd tussen het jaar 1848 en het jaar 2000 in beslag zal nemen, want met zulke tijdrovende opdrachten en kuiperijen en met de voorbereiding van zo'n algemene oorlog - behalve de jaren die tevoren verliepen met het ten onder brengen van het Turkse rijk - moeten noodwendig zeer vele jaren gemoeid zijn, terwijl daartegenover onze gezegende Heere ons schijnt te willen leren, dat de vernietiging van al deze vijanden spoedig en in een korte spanne tijds zal worden voltooid, in vergelijking met de andere fiool.

Gesteld dan, dat de Turkse monarchie geheel zal worden uitgeroeid tussen 1848 en 1900, dan mogen we met recht 70 of 80 jaar meer bepalen tot het einde van de zesde fiool, en maar 20 of hoogstens 30 voor de laatste. Hoe groot en verwonderlijk deze uiteindelijke verdelging van de pauselijke Antichrist wel zal zijn, kunnen wij bevroeden uit de tekening die ons daarvan gegeven wordt in hoofdstuk 14:19 en 20, waar ze wordt voorgesteld onder het beeld van de grote wijnpersbak van de toorn

Gods, hetgeen op niets anders gevoeglijk kan worden toegepast *dan op de afloop van de zevende fiool*; wat ik in den brede zou kunnen aantonen als ik daar tijd toe had.

Van deze wijnpers nu wordt gezegd, dat zij buiten de stad wordt getreden (d.w.z. buiten Jeruzalem of de kerk - want deze wordt naar de trant der Schrift de Stad genoemd, evenals Rome de Grote Stad genoemd wordt - en wel in Armageddon (16:16), waarmede gedoeld kan worden op het dal van Josafat, of het "dal der Beslissingen" (Joël 3:2, 12 en 14). De grootte van deze slachting blijkt uit de beschrijving dat het bloed zo overvloedig zal stromen, dat het zelfs tot de tomen der paarden reikt, (dat wil zeggen van de paarden van Gods dienstknechten, die tot uitvoer van dit oordeel gebruikt worden.) Want zonder twijfel heeft dit betrekking op wat wij lezen in hoofdstuk 19:14, welke plaats ik u met aandrang verzoek hiermede te vergelijken.

Want ge zult bemerken, dat er een breedvoerige beschrijving wordt gegeven van de val van Babylon in hoofdstuk 18 en van de zegepraal van de kerk na haar eindoverwinning op deze vijand in hoofdstuk 19 vs. 1 vv. Voorts vinden we onder andere bijzonderheden met betrekking tot de strijd en overwinning in Armageddon behaald, deze beschrijving van de aanvoerder en van zijn overwinnend leger: Openb. 19:11: "En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, en die daarop zat was genaamd **GETROUW EN WAARACHTIG...** En Hij was bekleed met een kleed dat met bloed geverfd was; en zijn naam wordt genoemd het **WOORD GODS**. En de heerlegers in de hemel volgden Hem, op witte paarden ... en Hij treedt de wijnpersbak van de wijn des toorns en der gramschap des Almachtigen Gods ... En ik zag het Beest, en de Koningen der aarde, en hunne heerlegers vergaderd, om krijg te voeren tegen Hem die op het paard zat, en tegen zijn herleger. En het Beest werd gegrepen, en met hetzelfde de valse profeet ... en deze twee zijn levend geworpen in de poel des vuurs die met sulfer brandt. En de overigen werden gedood met het zwaard van Hem die op het paard zat, hetwelk uit zijn mond ging; en alle vogelen werden verzadigd van hun vlees."

Om nu terug te keren tot de beschrijving van deze slachting onder het beeld van een wijnpersbak van bloed (hfd. 14:20 daarvan wordt verder gezegd, dat het stroomde tot aan de tomen der paarden duizend zeshonderd stadiën ver. Armageddon schijnt hier dus als slagveld in zijn uitgestrektheid te worden aangewezen, veranderd in een veld vol bloed. Welke plaats kunnen wij nu gevoeglijker achten dat hiermede bedoeld is, dan het gebied van de Roomse stoel in Italië, welk gebied - gelijk Joseph Mede, die dit het eerst opmerkte, zei - van de stad Rome af tot het uiterste einde van de mond van de rivier de Po en de moerassen van Verona zich uitstrekt over 200 Italiaanse mijlen, hetgeen juist 1600 stadiën uitmaakt, want de Italiaanse mijl is 8 stadiën.

Nu mag het Hebreeuwse woord Armageddon¹⁹ of Harmageddon eenvoudig afgeleid worden van een stam die zowel een vervloeking of "anathema", als een verwoesting of slachting betekent, en een woord, dat een leger, of hun leger, beduidt. Zodat gezinspeeld kan zijn zowel op de pijlen der banvloeken, door de Pausgezinden op de heiligen afgeschoten, als op hun tegen hen aangevoerde legers (hetgeen alles van het pauselijk Rome voortkwam) toen zij hun kerkelijke en hun wereldlijke macht beide

¹⁹ Het tijdperk van de 7^e fiool die uitgegoten werd in Armageddon, mag men wel toepassen op het tijdperk van 1914 tot nu toe. De overheersing van het Communisme, het naziïsme, het socialisme, de holocaust van de Joden, is zó ingrijpend geweest, koste zoveel mensenlevens, en maakt een eind aan zoveel machten en tronen die eeuwenlang geregeerd hebben, dat er in de historie geen tijdperk kan aangewezen worden waarin zo grote wereldomvattende oordelen en gerichten plaats vonden.

zagen te gronde gaan. Deze veronderstelling omtrent de naam strekt dus tot bevestiging van die andere gedachte van Mede, dat de Stata Della Chiesa of de Kerkstaat in Italië, behorende tot de Stoel van Rome, de plaats Armageddon is waar de uiteindelijke vernietiging van het Antichristendom zal plaats hebben.

En hiermee heb ik mijn belofte gestand gedaan om niet alleen een oplossing te geven van de grote apocalyptische vraag, wanneer het pausdom een aanvang nam en wanneer wij zijn einde mogen verwachten, maar haar voor u ook tot lering te doen strekken en enige vordering in de kennis, zowel van verleden tijden als van dat bijzondere tijdperk waarin wij ons nu bevinden.

Ook heb ik u enige gedachten over de toekomst medegedeeld, waarvan sommigen zeker nieuw en ongewoon zijn. Met dit alles hoop ik de wereld een sleutel te hebben gegeven om alle kamers van het boek der Openbaring te ontsluiten; waarvan ik hoop te kunnen zeggen dat zij, mits onpartijdig, oordeelkundig en vlijtig beschouwd en gebruikt, ons enig licht zal blijken te geven bij onze geestesreis door de doolhof en duistere wendingen en gangen van dit profetisch boek

Laat mij u thans, bij wijze van losse opmerkingen, nog enige aanwijzingen geven welke van nut kunnen zijn om ons, zolang wij in dit leven zijn, te helpen onze gedachten en handelingen te richten en te betrekken op datgene wat de kerk van God aanbelangt.

1. De eerste opmerking is, dat het recht, als een uitnemende bevestiging van de waarheid van het christelijk geloof mag worden gezien, dat daarin van de gebeurtenissen der wereld zulke wonderlijke voorzeggingen worden gegeven, zo lange tijd aler zij zouden voorvallen. *De waarachtigheid van onze heilige religie* wordt voornamelijk uit twee zaken bewezen, t.w. wonderen en profetieën, en deze beide bewijzen zijn door geleerden op voortreffelijke wijze tot lering gebruikt. Maar terwijl de eerste van deze bewijzen wellicht het voornaamste en meest overtuigende kenmerk was voor hen die leefden in de dagen van onze Zaligmaker, acht ik het tweede meer voor hen van groot gewicht, die in later tijden leven. Ja, Christus zelf liet het geloof in zijn zending niet op wonderen alleen steunen, doch bouwde het geloof van zijn discipelen dunkt me, hoofdzakelijk op de Oud-Testamentische profetieën, zoals bij de Emmaüsgangers (Lukas 24:27) e.a. En ik acht dat het te duidelijk is om enig bewijs te behoeven, dat de apostelen immer de nadruk legden op de profetieën van het Oude Testament meer dan op de wonderen, hetzij van Christus, hetzij op de hunne, om daarmee te betonen, dat Christus de Messias was. "Want het getuigenis van Jezus is de geest der profetie" (Openb. 19:10), d.w.z. gelijk ik deze woorden versta - dat de geest der profetie het groot en blijvend bewijs is voor de Godheid van Christus en de waarachtigheid van zijn woord, waarom - gelijk de engel aan Johannes betuigt - alleen Hij aangebeden moet worden die waarlijk God is, en Zijn dienstknechten de gave verleent de toekomstige dingen te verstaan.

Het is daarom in alle eeuwen altijd het werk van de godgeleerden geweest te bewijzen, dat Christus de Ware Messias was, en dat diensvolgens de door Hem ingestelde godsdienst waarlijk van Goddelijke oorsprong was. Zij deden dat, door aan te tonen hoe precies op tijd de Oud-Testamentische profetieën in Hem vervuld werden. Doch ik zou mij grotelijks vergissen als een onpartijdig onderzoeker van de Nieuw-Testamentische profetieën daarin niet enige zaken aantrof, die verscheidene latere gebeurtenissen haast even duidelijk en kenmerkend beschrijven, als de oude voorzeggingen het de eerstgemelden deden.

Laat, wat ik gezegd heb over het zesde en zevende zegel, en over de vijfde en zesde bazuin en het doden der getuigen, als voorbeelden mogen dienen. En mocht men mij dit niet willen toestaan, dan worde er acht op geslagen, dat wij de volle vervulling van de Oud-Testamentische profetieën, die betrekking hebben op de vestiging van het christendom, wel voor onze ogen zien, maar nog niet de volle vervulling van de profetieën der Openbaring. Daarom moeten wij ruimte maken voor de verschillen in de wijze van voorstelling van deze en van gene profetieën. Want alleen zij, die de grote slag van Armageddon overleven, zullen de juiste vervulling van deze profetie zien in de verdelging van de Antichrist, die hetzelfde nut heeft als de vervulling van Daniëls voorzeggingen met betrekking tot de komst van de Messias en zijn dood toen te aanschouwen gaf.

Wij hebben dan ook wat de tijd betreft, bij het verstaan en uitleggen van deze laatste profetie niets voor op de Joden, die leefden in de dagen der Makkabeeën, die als vervulling van de eerste profetie, Daniëls jaarweken zagen ten einde lopen; en ik betwijfel of zij toen de tijdperken waaronder zij leefden duidelijker, of zelfs maar even duidelijk verstonden, als wij de tijden verstaan die de Christelijke kerk heeft doorleefd, en het tijdperk waarin wij ons thans bevinden. Daarom hebben wij grote oorzaak om God te danken, dat van dit boek reeds zo'n groot gedeelte voor ons ontsloten is, dat daardoor ons geloof er in kan bevestigd worden. Want welke verschillen er ook onder de uitnemendste uitleggers van dit boek zijn geweest met betrekking tot bijzondere berekeningen en tot de toepassing van sommige zaken, toch stemden zij allen overeen in de voornaamste grondslagen, waarop zij hun uitlegging vestigden en ik gebouwd heb (uitgezonderd Grotius en Hammond, wier veronderstellingen weinig navolgers hebben gehad en nog minder zullen hebben).

Dit heeft Dr. Cressener onweerlegbaar aangetoond in zijn boek: "Een betoog omtrent de eerste beginselen van de protestantse toepassing der Openbaring" (A Demonstration of the First Principles of the Protestant Applications of the Apocalypse). Daarom komen mij twee dingen haast even vreemd voor, namelijk

- dat de Joden wel de waarheid erkennen van het Oude Testament en in het bijzonder van Daniëls profetie, maar niet zien dat de Messias gekomen is;
- en dat de papisten de Goddelijkheid van het Nieuwe Testament en in het bijzonder van de Openbaring wel geloven, maar dat zij niet zien, dat hun kerk antichristelijk is.

Maar terwijl ik mij verwonderen moet over de moedwillige verblinding van deze beide partijen, kan ik niet anders dan ook de wijsheid van God aanbidden, die in Zijn voorzienig bestel beide gebruikt om ons de waarheid van het christelijk geloof te bevestigen, door over de ene zowel als de andere partij zolang tevoren reeds te profeteren en ze tot op de huidige dag als blijvende tekenen van de Goddelijkheid zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament te doen voortbestaan.

2. Er is nog een tweede opmerking, welke in deze voor ons eveneens van groot nut kan zijn, namelijk dat dit boek ons als op een kleine maar nauwkeurige kaart, een beeld geeft van de vastheid en stiptheid van de Voorzienigheid en van Christus' regering van de wereld. Want hier zien wij de verschillende en ogenschijnlijk verwarde besturingen van de Voorzienigheid zo nauwkeurig en methodisch gerangschikt, dat zij één gelijkvormig en indrukwekkend werkstuk uitmaken, waarin de schijnbare wanklanken en tegenstrijdige geluiden door oneindige wijsheid zo op elkaar zijn afgestemd, dat zij één volmaakte harmonie opleveren. Hier spelen Godsvrucht en goddeloosheid, engelen en duivelen, de Kerk en de Antichrist allen verschillende en

tegenstrijdige rollen, en toch maakt Christus van alle gebruik voor zijn aanbeddelyk plan en leidt alles naar één groot einddoel. Daarom mogen wij ons, evenals in andere opzichten, ook hierin rekenschap geven van de volmaaktheid van de Heilige Schrift; datgene wat aan de geschiedenis ontbreekt wordt aangevuld door de profetie, welke in zekere zin ook geschiedenis is. Want als geschiedenis, naar algemene begrippen, een verslag of relaas is van de handelingen der mensen in de wereld, is de profetie niet minder een soort geschiedenis, en wel van de dingen die nog komen moeten. Gelijk, nu Daniël de leemte of het ontbrekende van de geschiedenis van het Oude Testament aanvult, voorziet de Openbaring van Johannes in wat aan het Nieuwe Testament ontbreekt, door ons van Christus' eerste komst te leiden tot Zijn tweede komst.

Hier moge ik opmerken, dat deze twee boeken ons het nauwgezet bestek van een Goddelijke geschiedenis geven zoals nog nimmer is gedaan. De enige proeve die ik ken om iets van die aard in het licht te geven, is van een dierbare vriend en bloedverwant van mij, namelijk mijn vader, in het derde deel van zijn werk over de vervulling van de Schrift, genoemd: "Scripture Truth confirmed and cleared, by some eminent appearances of God for His Church , under the New Testament."

SUPPLEMENT

De regeringsduur van de antichrist.

Kort en krachtig laat de kanttekening VAN DE STATENBIJBEL zich uit over de regeringsduur van de Antichrist:

Openbaring 11:2, noot 8 "42 maanden".

"Hierdoor wordt de gehele tijd van de heerschappij van de antichrist verstaan. Doch de rekening van het begin en het einde van deze tijd wordt verscheiden genomen, gelijk op het volgende zal aangetekend worden. **Maar het allerzekerst is, dat wij de vervulling daarvan met lijdzaamheid verwachten.**"

Openbaring 11:3, noot 9 "1260 dagen".

"Daarom moet beide de zaak zelf en de tijd hier noodzakelijk profetischer wijze en figuurlijk verstaan worden, namelijk van de dagen, die gehele jaren betekenen, gelijk Ezech. 4:5, Dan. 9:24, welke jaren van enigen worden begonnen van het jaar 606, wanneer de bisschop van Rome allereerst de titel van bisschop der gehele Christelijke kerk, die Christus alleen toekomt, heeft aangenomen en de afgoderij onder de Christenen meest is begonnen door te breken, enz."

Openbaring 12:14, noot 34 "een tijd en tijden en een halve tijd".

"Sommigen nemen hier een tijd voor een jaar, de tijden voor twee jaren en een halve tijd voor een half jaar, gelijk deze wijze van spreken schijnt genomen te worden in Dan 7:25 en 12:7, en houden dat de tijd van de antichrist niet langer zal duren dan drieënehalf jaar voor de voleinding der wereld, gelijk de tirannie van Antiochus, die een voorbeeld van de antichrist was onder de Joden, ten tijde van de Maccabeën, niet langer heeft geduurd. Doch dit gevoelen is in hoofdstuk 11:3 wederlegd. En wordt bovendien krachtig wederlegd, omdat indien zulks waarachtig ware, de dag des oordeels, ten tijde van de antichrist reeds bekend zou zijn, tegen de getuigenis van Christus, Mark. 13:32. Gelijk ook niet mogelijk is dat de antichrist in zo weinig tijd - uit de stam van Dan - gelijk zij voorgeven, (welke geen gebied in de wereld heeft) zou opkomen.

En zichzelf al de Joden in de gehele wereld zal aanhangig maken, de stad Jeruzalem met het Joodse land innemen en de tempel opbouwen; daarna zich door de gehele wereld zou doen aanbidden, de christenheid onder zich brengen, de stad Rome verwoesten en dergelijke meer. Daar de Schrift getuigt, dat deze verborgenheid, der ongerechtigheid al ten tijde van Paulus begon te werken, 2 Thess. 2:7. En dat de Joden zelve, voor de voleinding der wereld zullen worden bekeerd en tot de ware Kerk van Christus vergaderd, Rom. 11:25, 2 Cor. 3:14 enz. Daarom moeten deze tijd, tijden en een halve tijd genomen worden voor een tijd die God wel bekend is; en ons niet dan met de uitgang zal bekend worden .." enz.

In hoofdstuk 17:3, noot 9, komen de kanttekenaars terug op de mening dat de antichrist pas komt op het einde der wereld. Dat zijn verdichtselen van het pausdom om hun eigen merktekenen van de antichrist af te weren.

Openbaring 13:3, noot 9 "opkomst van de antichrist".

... "Dat het Romeinse keizerrijk een dodelijke wonde heeft verkregen, maar dat het Rijk herleefde in de vorm van kerkelijke machten ten tijde van keizer Justinianus in 550 en onder enige volgende keizers, maar die wonde is ten volle geheeld door Pepijn en *Karel de Grote* ... enz."

De oudvaders noemen de antichrist:

- a. de paus als wereldlijke kerkvorst verenigd met
- b. de regeringen die uit het West Romeinse rijk voortkwamen, de zogenaamde 10 hoornen.

Deze 2 worden in Openbaringen 13 het Beest genoemd dat uit de volkerenzee opkomt. Ten tijde van de Reformatie en na de Franse Revolutie, wierpen de Europese rijken het pauselijke juk af, Openbaringen 17. Het Beest ging verder in een liberaal, socialistisch, communistische of nazistische vorm.

De opkomst van de antichrist

De kanttekening noemt de volgende feiten voor het begin van de 1260-jarige periode.

1.

550 na Chr. Onder keizer Julianus I tracht paus Vigilius zijn zeggenschap over de kerken te vergroten.

2.

660 na Chr. Bedoeld wordt 607. De bisschop van Rome neemt de titel van algemeen bisschop aan en keizer Focas erkent Rome als hoofd van de kerken in het westen en in het Oost Romeinse rijk.

In 732 roept paus Gregorius III een concilie samen waarin de beeldendienst wordt doorgedreven. Keizer Leo wordt in de ban gedaan. De paus beschouwt zich als wereldlijk heerser over Rome. Na dit jaar groeit de macht van de paus aanzienlijk. (Dit feit wordt door de kanttekening niet genoemd.)

3.

In 756 ontvangt de paus van Pepijn de beroemde schenking van het grondgebied van de Longobarden. De kerkelijke staat is dan een feit. Hierdoor is de paus zowel wereldlijk als kerkelijk vorst en heeft hij zijn zetel op de 7 bergen van Rome. Hij vertoont zich in de tempel als een God, namelijk de stedehouder van Christus. Volgens de meeste uitleggers begint hier zijn feitelijke regeringsduur.

4.

In het jaar 774 bevestigt Karel de Grote de schenking van zijn vader aan de paus en vergroot ook nog eens zijn gebied.

De periode van Antichristelijke machten gerekend vanaf dit laatste jaartal is:
774 + 1260 = 2034